

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

FÖRTROENDE FÖR REGERINGAR OCH MYNDIGHETER I EN ANNORLUNDA TID

- En kvantitativ studie på hur förtroendet för 41 länders regeringar och myndigheters krishantering ser ut till följd av coronapandemin.

Miranda Duzmann

Examensarbete:	15 hp
Program:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin:	HT 2020
Handledare:	Gergios Xezonakis
Antal ord:	11 892

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to provide an understanding of how crisis management during the corona pandemic affects trust in government and authorities. It also explores whether Sweden, with its different strategy, deviates from other countries in terms of levels of trust or if it follows a general pattern. I test three hypotheses drawn from the literature. The first is styled around the 'Rally round the flag' hypothesis and suggests that trust in government might increase during extreme crisis events. The other two hypotheses are based around a 'reputation costs' idea and test whether the strictness of the measures affect levels of trust. The hypotheses are tested using a quantitative methodology, for two crisis waves, one between march-june and one between july-november 2020. I find that by and large trust levels follow an expected pattern whereby poor handling of the pandemic diminishes trust in government. From the appearing pattern in my graphs, however, one can detect 'rally round the flag' cases, Sweden possibly being one of them. I observe interesting patterns when it comes to the effects of the severity of measures on trust, as the direction of the effect appears to be dependent on the crisis wave. Since some of the overall correlations in the 41 country cases in my data do not return statistically significant results I proceed with caution in my interpretations. The study aims to contribute to the existing research on trust in political institutions during crises, especially during this special case of a global pandemic.

Innehållsförteckning

1.0 Inledning	3
2.0 Tidigare forskning och teori	4
2.1 <i>Tidigare kriser, hantering och förtroende</i>	4
2.1.1 Terrorattentat	4
2.1.2 Finanskriser	5
2.1.3 Naturkatastrofer	5
2.1.4 Epidemier.....	6
2.2 <i>Regeringens agerande och förtroende</i>	6
2.2.1 Utvärdering av hanteringen och påverkan på förtroendet	6
2.2.2 Rally round' the flag theory.....	7
2.2.3 Konsekvenser för regeringens rykte	8
2.3 <i>Coronaviruset (Covid-19) och förtroende</i>	8
3.0 Forskningslucka	9
3.1 <i>Hypoteser</i>	10
4.0 Forskningsdesign och metod	11
4.1 <i>Material</i>	12
4.2 <i>Analysmetod</i>	14
4.3 <i>Operationalisering</i>	15
5.0 Resultat	16
5.1 <i>Förtroende för regering och krishantering, en initial rally effect</i>	18
5.2 <i>Åtgärdernas strikthet och förtroende för regeringen, konsekvenser för ryktet</i>	22
5.3 <i>Resultat utan outliern Belgien</i>	24
5.4 <i>Hypotesernas riktighet</i>	25
6.0 Diskussion och slutsatser	26
7.0 Referenser	30
8.0 Appendix	35

1.0 Inledning¹

Den 11 mars år 2020 går World Health Organization (WHO) ut och deklarerar att världen står inför en pandemi till följd av ett nytt, globalt Coronavirus (Covid-19) (Folkhälsomyndigheten, 2020). När nu hela år 2020 passerat, har världens alla blickar i nära ett års tid varit riktade mot viruset som drabbat hela världen, om än olika mycket i olika länder. I skrivande stund har fler än 84 miljoner människor drabbats världen över, varav mer än 1,8 miljoner människor avlidit till följd av viruset (Johns Hopkins, 2021)². Länderna har hanterat situationen olika, där en del länder har stängt ner hela landet och försatt befolkningen i karantän, med hot om böter och fängelsestraff för den som lämnar hemmet utan tillstånd. Sverige har haft en annorlunda metod för att närma sig problemet, med allmänna råd och rekommendationer istället för lagar, och med ett stort förtroende för befolkningens eget sunda förnuft. Med hittills 8727³ svenskar döda (Johns Hopkins, 2020), en siffra som ständigt stiger, varningar om en tredje virusvåg och nya, striktare restriktioner över hela landet är inställningen till myndigheternas krishantering varierad, och så även förtroendet för regeringen (Folkhälsomyndigheten 2020; SVT, 2020; & Edwards, 2020). Jag ställer mig därför frågan, hur förtroendet för den styrande makten ser ut till följd av detta nya världsfenomen, coronapandemin, och den annorlunda tid vi därav lever i.

De svenska medierna har varierat i sin rapportering sedan våren med nyhetsrubriker såsom *”Förtroendet för regeringen och Folkhälsomyndigheten rasar i ny undersökning”* och *”Minskat förtroende för regering och myndigheter”*. Samtidigt möts vi av andra påståenden som *”Förtroendet för Löfven och regeringen ökar under coronakrisen”*. Förtroendet verkar inte enbart variera i Sverige, men även i många andra drabbade länder, där exempelvis USA uppvisat ett minskat förtroende för regeringens hantering av situationen efter långa nedstängningar i städer med stor smittspridning (Se exempelvis Haddad, 2020; Svensson, 2020; Sennerö, 2020; & Brooks, 2020).

Tidigare empirisk forskning visar hur medborgarnas förtroende för den nationella regeringen påverkats av äldre krissituationer, med exempel som att den amerikanska befolkningen slöt upp bakom den styrande makten efter Elfte september 2001, men att det vid finanskrisen 2008 istället förekom en större misstro än förtroende för regeringarna som ansågs spela stor roll för problemet snarare än lösningen (Gross et al. 2008; & Berry et al, 2008). Förtroendet för regeringar och myndigheter förekommer på samma sätt ha minskat under tidigare epidemier såsom Svininfluensan och Spanska Sjukan (Se exempelvis van der Weerd et al., 2011; & Aksoy et al., 2020).

Som ett nytt och aktuellt globalt fenomen kan vi inte på förhand veta om Coronakrisen följer något av dessa mönster, och denna studie ämnar således ge en bild av hur förtroendet för de

¹ Följande kapitel är till stor del hämtat från PM3 skrevet vid Göteborgs Universitet hösten 2020 (se Duzmann, 2020).

² Statistiken för det totala antalet smittade och döda är hämtad den 3 januari 2021 (se Johns Hopkins, 2021).

³ Statistiken för det totala antalet döda i Sverige är hämtad den 3 januari 2021 (se Johns Hopkins, 2021).

drabbade ländernas regeringar och myndigheter har påverkats och därmed ser ut under krisen, för att samtidigt kunna dra några slutsatser om huruvida Sverige med sin annorlunda strategi skiljer sig från de andra undersökta länderna. Studien avgränsas till att enbart undersöka demokratiska länder, för att undvika riskera att sådant som regimtyp spelar roll för graden av förtroende⁴ och ämnar kunna bidra med ny kunskap på området förtroende för politiska institutioner vid krissituationer, och mer specifikt för regeringar och myndigheter, utifrån det nya och unika världsfenomenet coronapandemin.

Den övergripande frågeställningen för denna studie kommer därmed att vara: *Hur har hanteringen av coronakrisen påverkat förtroendet för regeringar⁵ och myndigheter?*

Ytterligare en fråga som ämnas besvaras är: *Följer eller avviker Sverige från de andra ländernas generella mönster?*

2.0 Tidigare forskning och teori⁶

Härnäst följer en genomgång av befintlig forskning och teori på området krissituationer och förtroende för regeringar och myndigheter, inklusive nyligen publicerad forskning på förtroende under coronapandemin.

2.1 Tidigare kriser, hantering och förtroende

2.1.1 Terrorattentat

Tidigare forskning på kriser och förtroende är varierad, och likaså är resultaten som forskningen hittills presenterat. Det har visat sig att exogena kriser såsom terrorattentatet Elfte september resulterat i ett större förtroende för regeringen i USA, och Gross et al. (2008:4) belyser i det fallet närvaron av en patriotisk känsla av hopp och stolthet för regeringens krishantering, och deras förhindrande av kommande terrorattacker. Förtroendet förklaras vara tätt anknutet till känslor under krisen, och känslor av hopp och stolthet förknippades för medborgarna med att regeringen lyckats med krishanteringen. Terrorattentat förklaras av Barry et al. (2008:1) syfta till att underminera förtroendet för ett lands myndigheter och regering, och ökningen i förtroende för regeringen i direkt anslutning till attentatet omtalas enligt Gross et al. (2008:14) ofta i relation till teorin Rally 'round the flag. Denna förklarar hur förtroendet för den styrande makten i form av regering eller president tenderar öka markant i den inledande fasen av just exogena kriser såsom terrorattentat och krig. Detsamma påtalas för ett flertal andra

⁴ Demokratiska länder konstateras ha svarat på coronakrisen senare än autokratiska regimer och det kan därav tänkas förekomma skillnad i förtroendet för en autokratisk regering jämfört med en demokratisk (Charron et al, 2020).

⁵ Framöver motsvarar regeringen den styrande makten, presidenter inräknat i de fall presidentialism förekommer.

⁶ Följande kapitel är till stor del hämtat från PM3 skrevet vid Göteborgs Universitet hösten 2020 (Duzmann, 2020).

tidigare kriser, och kommer även att ha stor betydelse för forskningen på området förtroendet under coronakrisen.

2.1.2 Finanskriser

Motsatt terrorattentatens tendens att öka medborgarnas förtroende, belyser forskning på den globala Finanskrisen 2008 tvärtom ett minskat förtroende för regeringen, vilken enligt Uslaner (2010:112) och Tonkiss (2009:196), ansågs vara en del av problemet snarare än lösningen. Ekonomisk ojämlikhet var ett faktum under den ekonomiska krisen och då detta anses ha varit den största faktorn för det bristande förtroendet, förklarar Uslaner (2010:112) att situationen idag betraktas som en utbredd förtroendekris. Forskningen påtalar, utifrån en idé om medborgares ansvarsutkrävande, att när förtroendet för regeringen minskar beror det på en medborgerlig utvärdering av den styrande maktens agerande vilket tenderar visa sig vid anslutande val. Finanskrisens största utmaning hävdas därav av Uslaner (2010:112) ha varit att återställa det institutionella förtroendet bland befolkningen.

2.1.3 Naturkatastrofer

Förtroendet påvisas ha ökat efter Elfte september, men snarare minskat under Finanskrisen, och förekommer samtidigt te sig något mer varierat vid naturkatastrofer. Katastrofer av naturlig karaktär lämnar oftast stor förödelse efter sig i form av höga dödstal, antal skadade och likaså förstörda områden och hem. Egen upplevelse av naturkatastrofer spelar enligt Nicholls et al. (2012:1) stor roll för det efterföljande förtroendet för regeringen, liksom för ansvarsutkrävandet av densamma. Forskning av Lay (2009:645) på Orkanen Katrinas påverkan för förtroendet visar att egen upplevelse av katastrofen hade en tydlig korrelation med ett bristande förtroende för de myndigheter och den federala regeringen som ansågs vara ansvariga för krishanteringen, liksom det förebyggande arbetet. Trots detta förklarar Lay (2009:651) att den, under och efter krisen, mycket kritiserade borgmästaren av New Orleans blev omvald kort efter Katrinas förödelse. Detta gör forskningens antaganden om en kortsiktig förändring i förtroendet för den styrande makten, och idén att väljarna baserar sitt val på djupt rotade åsikter trots krissituationens närvaro, rättfärdigat.

Den tidigare forskningen gör det även tydligt att förtroendet påverkar olika institutioner och aktörer olika. Detta förklaras av Garcia-Mira et al. (2008:196–98) vara fallet för de utbredda skogsbränderna i nordöstra Spanien 2006 där regeringen blev mycket kritiserad för sin krishantering, men där bland annat ekologer och aktivister åtnjöt högt förtroende från medborgarna. Samma mönster verkar förekomma efter tsunamin 2004, då den svenska regeringen, huvudsakligen statsministern och utrikesministern, enligt Strömbäck och Nord (2006:789, 795) fick motta stor kritik, både från medier och medborgare efter långsam reaktion på katastrofen. Strömbäck och Nord (2006:790–91, 798) belyser här vikten av att skilja mellan regeringens faktiska krishantering och medborgarnas upplevda känsla av krishanteringen, och förklarar att det var medborgarnas upplevelse och medierapporteringen efter tsunamin som huvudsakligen orsakade den stora misstron mot myndigheterna och regeringen. Forskarna menar alltså i motsats till Elfte september att en rally 'round the flag effect inte verkar ha varit närvarande bland den svenska befolkningen under krisen.

2.1.4 Epidemier

Den befintliga forskningen har även fokuserat på hur institutionellt – och mellanmänniskt förtroende påverkats av tidigare epidemier såsom Svininfluensan, Ebola och Spanska Sjukan. Resultaten varierar något, men åtminstone en sak är gemensam för samtliga epidemier. De utgör enligt Aksoy et al (2020:2) ett stort stresstest för de drabbade ländernas regeringar. Till skillnad från uppslutningen kring den styrande makten som diskuteras i relation till externa kriser, verkar det enligt Aksoy et al. (2020:2), Aassve et al. (2020:1) van der Weerd et al. (2011:4) och Esaiasson et al. (2020:3) som att epidemier snarare orsakat det motsatta, ett sjunkande förtroende för de institutionella myndigheterna. Detta gäller såväl för fallet Svininfluensa-epidemin i Nederländerna 2009 då förtroendet enligt van der Weerd (2011:4) sjönk vid krisens absoluta topp, som för Spanska Sjukan vilken enligt Aassve et al. (2020:1) konstateras ha satt djupa spår hos individer när det kommer till förtroende både för myndigheter och andra medborgare. Aassve et al. (2020:22) konstaterar att epidemier som Spanska Sjukan och Svininfluensan borde inkluderas i en lista över katastrofer med en direkt negativ påverkan på förtroende. Aksoy et al. (2020:4) poängterar att detta åtminstone bör gälla i de fall individer upplever epidemier under ledning av svaga regeringar, där den negativa påverkan på förtroendet tenderar vara större och mer långsiktig, vilket följer en idé om att sådana typer av regeringar inte är kapabla att hantera kriser som epidemier på ett effektivt sätt.

Forskning som genomförts av Flückiger et al. (2019:2064) på Ebola indikerar dock motsatt denna påtalade minskning, ett ökat förtroende för myndigheter i samband med exponering av viruset och krisen, men detta förefaller som mest vara ett undantagsfall sett till övriga undersökningar. Ett högt institutionellt förtroende framhävs av van der Weerd et al. (2020:2) vara av absolut nödvändighet för möjligheten att hantera krissituationer som epidemier. Detta då det tros styra allmänhetens förståelse för krissituationens allvar och riskerna denna utgör, och därmed ha en direkt påverkan på medborgarnas benägenhet att acceptera åtgärderna som regeringen inför, på så sätt att de med ett högt förtroende bättre följer rekommendationer och restriktioner jämfört med dem som upplever ett lågt förtroende. För Svininfluensan tenderade exempelvis medborgarna med ett högt institutionellt förtroende enligt van der Weerd et al. (2020:9) ställa sig positiva till ett förebyggande vaccin, men dock inte lika positiva till att vidta skyddsåtgärder för att minimera smittspridningen.

2.2 Regeringens agerande och förtroende

2.2.1 Utvärdering av hanteringen och påverkan på förtroendet

I direkt anslutning till krissituationer som de ovan tenderar medborgarna i de drabbade länderna enligt Söderlund (2008:219–20) att utvärdera regeringarna och myndigheternas hantering av situationen. Krishanteringen och nöjdheten med denna påverkar graden av förtroende som uppmäts av medborgarna, och förtroendegraden tenderar i sin tur styra huruvida befolkningen straffar eller belönar den styrande makten vid nästa tillfälle som ges, generellt sett vid nästkommande val.

Fiorinas teori om retrospective voting från 1981 fokuserar enligt Lay (2009:646) huvudsakligen på hur denna medborgerliga utvärdering yttrar sig i form av valresultat, och det är möjligt att tänka att valresultatet styrs av vår utvärdering av krishanteringens vilket i sin tur påverkar förtroendet, och slutligen ansvarsutkrävandet vid val. Utfallet, om det så handlar om förtroende eller valresultat, påverkas enligt Lay (2009:647) till stor del av huruvida den enskilda individen påverkats negativt av krisen eller av de åtgärder som vidtagits, liksom av huruvida medborgarna står bakom de fattade besluten. Sammanfattningsvis är idén att väljarna straffar eller belönar den styrande makten beroende på dennes prestation vid krisen, och därmed utifrån förtroendet medborgarna innehar som resultat. De som påverkats mest negativt av situationen tenderar därmed uppge lägre förtroende för regeringen. När väljarna däremot inte anser att regeringen hade kunnat förhindra eller hantera krissituationen annorlunda bestraffar de heller inte denna, som exempelvis beskrivs av Lay (2009:647) vara fallet efter Orkanen Katrina.

2.2.2 Rally round' the flag theory

Angående krishanteringens av de spanska skogsbränderna 2006 eller tsunamin 2004 som beskrivs av Garcia-Mira et al. (2008:196–98) samt av Strömbäck och Nord (2006:789, 795) blir det tydligt att krishanteringens har en direkt påverkan på förtroendet bland medborgarna. I dessa fall på så sätt att förtroendet sjönk, som ett rationellt gensvar på hur väl medborgarna ansåg att den nationella regeringen hanterade situationen, samt sett till den direkta påverkan som krisen hade på befolkningen. Sett till hur medborgarna i USA enligt Gross et al. (2008:4) ställde sig till regeringen och presidentens hantering av Elfte september, skedde en uppslutning bakom den styrande makten, mer än vad som förväntats, vilket pekar på någonting motsatt den ovan förklarade utvärderingen av krishanteringens, nämligen en rally effect på förtroendet utifrån teorin om rally round' the flag. Teorin förklaras av Baker et al. (2011:661, 667) syfta till att det tenderar att ske en markant ökning i förtroendet för den styrande makten i den inledande, mest akuta fasen, av en exogen kris, såsom ett terrorattentat eller krig.

En av de djupast rotade principerna i amerikansk politik är enligt Baker et al. (2011:664) att presidenten har förmågan att framkalla en känsla av patriotism och allmänt förtroende för dennes administration och metoder vid tider av en internationell kris. Det tillfälligt ökade förtroendet för den styrande makten vid en sådan situation, förklaras bero på en psykologisk respons, och mer specifikt på en inneboende rädsla hos medborgarna, och medierna att dessa riskerar försvåra hanteringens vid motsättning av landets krishanteringsstrategi. Det verkar enligt Baum (2002:266) varken vara de starkt kritiska eller positiva medborgarna, men de mest osäkra väljarna som huvudsakligen tenderar att öka förtroendet vid dessa kriser. Hur mycket den styrande makten, i detta fall presidenten, kan lyckas öka förtroendet för sig och sina metoder förklaras bero på hur dennes förtroendenivå såg ut före krisen.

Exempelvis ökade förtroendet för President George Bush enligt Baum (2002:288–91) markant i anslutning till Elfte september, och detta är det hittills största rapporterade fallet av en rally effect i USA. Förtroendet för Franklin Roosevelt ökade inte i närheten lika mycket efter sviterna av Pearl Harbor 1941. President Bush åtnjöt ett relativt lågt förtroende före Elfte

september med 51 procentenheters stöd, men President Roosevelt erhöll i jämförelse 72 procentenheters stöd. Dessa hamnade på ungefär samma nivå av förtroende efter kriserna, vilket förklaras av att den, före krisen, mer populära presidenten tenderar att inte öka lika mycket i förtroende, eftersom det inte finns utrymme för en sådan ökning. Den grundläggande principen i Rally 'round the flag theory är sammanfattningsvis att befolkningen, resterande politiker och medier sluter upp bakom den styrande makten vid förekomsten av en internationell kris för att möjliggöra en lyckad krishantering.

2.2.3 Konsekvenser för regeringens rykte

Vid en del kriser förekommer det alltså högre förtroende för den styrande makten än väntat, men icke desto mindre kommer samtliga medborgare vid förekomsten av en kris, oavsett nationell eller internationell, att utvärdera regeringens krishantering och åtgärder. Forskning av Charron et al. (2020) har utifrån detta och i anslutning till coronakrisen fokuserat på en idé om "government reputation cost", det vill säga förekomsten av en rädsla hos den nationella regeringen för att riskera svärta ner sitt rykte som en konsekvens av hur denna hanterat pandemin. Antingen på så sätt att denna beskylls och därmed straffas för att ha vidtagit för strikta åtgärder, det vill säga anses ha överreagerat, eller att denna istället beskylls för att snarare inte ha vidtagit tillräckliga åtgärder för att hantera smittspridningen och pandemin som sådan, och därmed anses ha underreagerat i sin hantering. Generellt går forskningens idé att tolka på så sätt att det förväntas att ju sämre hantering, desto lägre förtroende för den styrande makten, vilket likaså är det förväntade utfallet när det kommer till krissituationer där det inte förekommer en mer emotionell respons i form av en rally effect.

Under den pågående coronapandemin verkar flertalet regeringar enligt Charron et al. (2020) åtminstone inledningsvis ha beskyllts för att ha underreagerat och därmed förbisett hotet krisen utgör för den allmänna hälsan och ekonomin. Forskningen understryker att det är av yttersta vikt att det alltid existerar konsensus i statens krishantering i situationer som denna, både i det politiska och det civila för att exempelvis undvika att oppositionspartier ställer sig mot dennas krishantering i efterhand och att det därmed blir ett stort fokus på ansvarsutkrävande bland befolkningen.

2.3 Coronaviruset (Covid-19) och förtroende

Trots ett nytt fenomen sedan vintern 2019/2020 har en del forskning hunnit publiceras inom ämnet Coronaviruset (Covid-19), och mer specifikt på coronakrisen och förtroende. Forskningen har bland annat undersökt i vilken grad förtroende spelar roll för medborgarnas villighet att efterfölja regeringarnas restriktioner, och i Sveriges fall, rekommendationer för social distansering och självkarantän. Det förefaller enligt Balog-Way et al. (2020:2), Devine et al. (2020:2) och Esaiasson et al. (2020:9) tydligt att medborgare i länder som åtnjuter ett högt förtroende för sin regering och myndigheterna tenderar att följa beslut om restriktioner mer välvilligt än medborgare i länder med lågt institutionellt förtroende. Likaså finner Devine et al. (2020:5, 9) att den utbredda nedstängningen av flera länder ledde till ett ökat förtroende, inte enbart i det egna landet, men även i länder som inte själva upplevde nedstängning, samt att egen erfarenhet av sjukdomen ledde till ett minskat förtroende.

Utöver detta pekar Esaiasson et als. (2020:7–9) forskning på att en del respons på coronakrisen följer mönstret för ett externt hot och menar att det skedde en ökning av förtroendet och uppslutningen kring de institutionella myndigheterna i den mer akuta fasen av pandemin, runt april 2020. Detta överensstämmer med en rally round’ the flag effect, och Esaiasson et al. (2020:9–10) belyser att effekten verkar ha förekommit oberoende av den strategi som regeringen anammat för att hantera krisen. Allt eftersom verkar det dock som att det höga förtroendet i länderna snarare skiftat till en fas av ansvarsutkrävande, när regeringens strategier och åtgärder börjat ifrågasättas av bland annat motståndarpartier, vilket tros ha orsakat en omvänd rally effect.

Charron et als. (2020) studie finner även att de drabbade länderna hanterat krisen olika, med olika många och strikta åtgärder och påängter att demokratier såsom de nordiska länderna, USA och Storbritannien tenderat att agera långsammare än många autokratiska länder. Studien lyfter att ju mer demokratiskt ett land är, desto längre tid tar det för landet att införa nödvändiga åtgärder, och de tenderar även att påverkas eller inspireras av andra länders hantering av situationen. Greer et al. (2020:1415) belyser slutligen att ett lands statskapacitet verkar spela roll för hur väl landet lyckas hantera coronakrisen. Som exempel lyfts att flera låg - och medelinkomstländer såsom Mongoliet, Montenegro och Vietnam implementerat en mer effektiv metod för hantering av den allmänna hälsan under Covid-19, än vad många höginkomstländer har.

3.0 Forskningslucka⁷

Det blir tydligt utifrån denna översikt att Coronakrisen är ett allt mer uppmärksammat forskningsområde när det kommer till förtroende för politiska institutioner, men trots att det finns viss forskning på området är denna begränsad och ännu inte i närheten tillräcklig för att till fullo förstå det nya och unika fenomenet. Befintlig forskning på området krishantering och förtroende, utgår som nämnt bland annat från en idé om utvärdering och ansvarsutkrävande, liksom från Rally round’ the flag theory, och utifrån detta är det intressant att fundera kring om dessa idéer på något vis är kompatibla med denna nya krissituation. När forskningen tidigare undersökt förtroendet tenderar detta dessutom att se olika ut och påverkas olika beroende på typ av kris, och det är därför även möjligt att fundera kring om coronakrisen följer något av de tidigare mönstren, eller om detta nya världsfenomen beter sig annorlunda (Se exempelvis Baum, 2002; Baker et al, 2011; Söderlund, 2008; & Lav, 2009). Studien blir intressant utifrån att ämnet är just världsaktuellt, både för samhället och för forskningen, samt utifrån att det troligen kommer att fortsätta vara aktuellt en okänd tid framöver, utifrån faktumet att pandemin redan pågått i nära ett års tid och ännu inte är över.

Utifrån King et als. (1994) idé att det är möjligt att nå specifika fakta genom att undersöka det generella, och vice versa, blir det relevant att undersöka Sverige i relation till andra coronadrabbade länder. Detta för att kunna dra slutsatser om Sverige som ett specifikt fall, men

⁷ Följande kapitel är till stor del hämtat från PM3 skrevet vid Göteborgs Universitet hösten 2020 (Duzmann, 2020).

även om samtliga analysenheter i stort. Det är även gjort för att utöka möjligheten att nå mer generella resultat, där det blir möjligt att konstatera huruvida Sverige följer eller avviker från de andra ländernas generella mönster. Vet vi hur samtliga analysenheter har påverkats av coronakrisen i fråga om befolkningens förtroende för regeringar och myndigheter, och därmed även har förståelse för hur Sverige påverkats av situationen är det möjligt att studera fenomenet vidare. Det gör det även möjligt att så småningom resonera kring huruvida detta mönster framöver kommer att vara det nya “vanliga” vid denna typen av krissituationer.

Slutligen är Coronakrisen ett tydligt intressant område även ur ett vidare samhällligt perspektiv. En pandemi påverkar alla medborgare, i alla drabbade länder, om än i olika utsträckning och på olika sätt. Skulle förtroendet för den ledande makten urholkas, riskerar även demokratin att göra detsamma, och detta innebär snarast att krisen i sig själv är ett yttersta hot mot demokratin. Sjunger förtroendet tenderar invånarna dessutom inte vara lika benägna att följa restriktioner och rekommendationer från bland annat regeringen och de hälsomyndigheter som finns, vilket skulle kunna medföra katastrofala konsekvenser såsom ökad smittspridning i landet (Wallberg & Larsson, 2020). Detta gör det nödvändigt att genomföra denna studie för att möjliggöra förståelse, dels för hur förtroendet ter sig i andra länder, men även för hur detta ser ut i Sverige. Vet vi hur förtroendet ser ut i Sverige under pandemin är det möjligt att ta fram metoder och strategier för att undvika att förtroendet för regeringen urholkas ytterligare, eller alls. Studien kommer därav att undersöka förtroendet för regeringar och myndigheter under coronakrisen i en generell, världslig kontext men även med visst fokus på Sverige som specifikt land. Då denna typ av studie inte tidigare genomförts är den både aktuell och relevant att genomföra, och ambitionen är att den kommer att kunna bidra med ny information och kunskap på området förtroende för politiska institutioner utifrån detta nya och unika fenomen.

3.1 Hypoteser

Medier har uppmärksammat att det förekommer en så kallad “coronaeffekt”, åtminstone på förtroendet för svenska partiledare. Detta har uppdagats vid Sifo-undersökningar som visat att förtroendet för statsminister Stefan Löfven tydligt ökat under den inledande fasen av pandemin, från cirka 26 procent före krisen i början av mars, till toppsiffran 50 procent i maj. Senare siffror visar däremot att detta höga förtroende sjunkit allteftersom pandemin fortgått, vilket tyder på att den initiala “coronaeffekten” minskat med tiden, däremot inte avtagit helt (Lapidus, 2020). Utifrån detta, och från idén i Rally round’ the flag theory om uppslutning bakom den styrande makten, samt utifrån några av Esaiasson et als. (2020:9–10) och Charron et als. (2020) resultat ovan är det möjligt att formulera åtminstone tre relevanta hypoteser för denna studie och resultaten som väntas.

H1: Ju mer akut krisen är, desto högre förtroende för regeringar och myndigheter.

H2a: Ju striktare åtgärder, desto lägre förtroende för regeringar och myndigheter.

H2b: Ju striktare åtgärder, desto högre förtroende för regeringar och myndigheter.

Dessa tre hypoteser kommer att testas på båda de perioder det finns tillgängliga data för, det vill säga våg 1 mars-juni och våg 2 juli-november 2020, för att kunna konstatera huruvida hypoteserna eventuellt ter sig olika eller istället likadant i båda vågorna.

4.0 Forskningsdesign och metod

Denna beskrivande kandidatuppsats av utforskande karaktär syftar till att visa hur förtroendet för 41 länders regeringar och myndigheter ser ut under den pågående coronakrisen. Detta kommer att göras med hjälp av en statistisk analys. Valet att använda denna metod är dels motiverat utifrån det relativt stora antal analysenheter som ska undersökas, det vill säga 41 demokratiska länder som det finns tillgängliga data på och vilka samtliga drabbats av coronapandemin. Dessutom mot bakgrund av det material som ska analyseras, nämligen data från opinionsmätningar gällande förtroende för respektive lands regering och för landets krishantering, liksom data över antalet döda i Covid-19. Fördelen med en statistisk analys är möjligheten att på ett konkret och tydligt sätt presentera sammanställda data för ett större antal analysenheter, och i detta fall för två skilda perioder, vilket både bör säkerställa ett troligt liksom lättolkat resultat.

Den övergripande frågeställningen för studien *Hur har hanteringen av coronakrisen påverkat förtroendet för regeringar och myndigheter?* skulle möjligen kunna besvaras med hjälp av flera metoder, exempelvis genom en kvalitativ textanalys av rapporter från respektive land på regeringarnas och myndigheternas uppfattning av krisens påverkan på dödstaten och stödet för den styrande makten. En sådan metod skulle dock innebära att studien genomförs utifrån ett myndighetsperspektiv snarare än medborgarperspektiv, vilket istället säkras med en statistisk analys av opinionsmätningar. Ytterligare en metod som skulle vara möjlig att använda för att fånga in medborgarperspektivet på en detaljerad nivå, vore intervjustudier. Detta skulle kunna tillföra ytterligare kunskap på området utifrån ett förklarande perspektiv. Studien bör dock istället genomföras efter denna mer generella studie för att dra slutsatser på individnivå. För den andra frågan om huruvida Sverige följer eller avviker från det generella mönstret skulle andra metoder kunna vara relevanta även här, men givet den tydlighet en statistisk analys bör möjliggöra genom framställning av spridningsdiagram, blir metoden ett naturligt val för att besvara dessa frågor och därmed för denna studie.

4.1 Material ⁸

Nedan följer en beskrivning av det material som kommer att användas för analysen. Variablerna som kommer att inkluderas är följande:

Trust_mean: Förtroende för den nationella regeringen på en skala 1–10, där 1 motsvarar mycket lågt förtroende och 10 mycket högt förtroende. Variabeln kommer härnäst att kallas “förtroende för regeringen”.

Trust_topbox: Förtroende för regeringarnas och myndigheternas krishantering. Variabeln är en sammanslagning av toppsvarsalternativ såsom “våldigt högt förtroende” och “högt förtroende” samt “våldigt nöjd” och “nöjd” i opinionsmätningarna. Härnäst benämns variabeln “förtroende för krishantering”.

Trust_toptopbox: Detsamma som ovan men variabeln inkluderar enbart svarsalternativ som “våldigt högt förtroende” och “våldigt nöjd”. Variabeln benämns vidare “yttersta förtroende för krishantering”.

Dper100: Motsvarande dödstal per hundra tusen invånare och används för att mäta regeringens krishantering. Härnäst benämns variabeln som “dödstal per hundra tusen invånare”.

Excess: Detsamma som överdödlighet, det vill säga den procentuella skillnaden i dödstal år 2020 jämfört med tidigare års dokumenterade dödstal för samma period. Variabeln benämns härnäst som “överdödlighet”.

Stringency_response: Nivån av strikthet som respektive lands åtgärder och restriktioner uppmäter på Oxford University:s skala från 0–100. Variabeln benämns vidare “åtgärdernas strikthet”.

Level_democracy: Respektive lands demokratinivå enligt The Economist demokratiindex från 1–10. Denna benämns härnäst som “demokratinivå”.

Materialiet som använts för dessa variabler och denna studie är bland annat data från opinionsmätningar gjorda under coronapandemin, huvudsakligen hämtade från Wapor och genomförda av bland andra Eurobarometern, Eurofund, Leger 360 och Gallup International⁹. Den relativt stora bredd i källor på förtroendedatan är ett försök att undvika riskerna att missa eventuella mätningar som bättre lyckats fånga in medborgarnas förtroende för regeringen, samt för landets krishantering, under den rådande situationen.

Datan är strategiskt indelad i två separata perioder eller virusvågor, där våg 1 motsvarar perioden mars-juni och våg 2 motsvarar data från juli-november 2020. Analysenheterna för

⁸ Följande kapitel är till viss del hämtat från PM3 skrevet vid Göteborgs Universitet hösten 2020 (Duzmann, 2020).

⁹ Ytterligare data på förtroende och dödstal har publicerats december 2020, denna inte inkluderad i studien.

studien är som sagt demokratiska länder drabbade av coronapandemin, och valet att avgränsa undersökningen till enbart demokratiska länder motiveras utifrån ett försök att undvika att det kan finnas andra substantiella faktorer än just coronapandemin och krishanteringen av densamma som skulle kunna styra förtroendet, och därmed förse alternativa förklaringar till fenomenet. Genom användning av enbart demokratiska analysenheter är det möjligt att kontrollera för åtminstone en faktor som tenderar påverka förtroendet bland befolkningen, även om det förekommer viss variation i demokratinivå även bland dessa länder.

För att avgöra vad som räknas till ett demokratiskt styrt land, används V-dems rapport (2020) där samtliga länder tillskrivs någon av fyra möjliga klassificeringar av styrelseskick. Dessa är liberal demokrati, elektoral demokrati, elektoral autokrati samt stängd autokrati. Utöver detta används även The Economist (2019) demokratiindex för att mer konkret specificera nivå av demokrati, då på en skala 1–10. Utifrån denna klassificering behålls länderna som Wapor har data på förtroende för och som räknas in antingen i kategorin liberal demokrati eller elektoral demokrati. Detta innebär att de länder Wapor hittills har data på reduceras till totalt 41 länder, vilka räknas till demokratiska. För våg 1 inryms data på totalt 41 länder, och för våg 2 på totalt 27 länder då det inte publicerats lika mycket data för samtliga länder ännu. Valet att undersöka dessa länder motiveras dels utifrån deras klassificering som demokratiskt styrda samt utifrån att det i dagsläget är dessa det finns tillgängliga data på, både vad gäller förtroende och dödstal. Mest troligt är att mängden opinionsdata kommer att utökas allteftersom pandemin fortgår.

Någonting att ha i åtanke med denna avgränsning är att även om ett land i sig klassificeras enligt V-dem som demokratiskt råder sådant som avdemokratisering i ett antal länder, däribland USA vilket anses lida av en substantiell “democratic backsliding”, det vill säga autokratisering. Landet uppmäter i nuläget 7.96 poäng av möjliga 10 på The Economist (2019) demokratiindex jämfört med Sveriges 9.39 poäng. Detta skulle kunna tänkas utgöra ett problem för kommande analyser och resultat, men för denna studie är det relevant att undersöka så länge landet i fråga huvudsakligen räknas till de demokratiskt styrda länderna.

Data för variabeln “åtgärdernas strikthet” är hämtad från Oxfords University:s Coronavirus government respons tracker, och mer specifikt från deras Government Response index. Data på “demokratinivå” är som nämnt hämtat från The Economist demokratiindex från 2019. Slutligen är data på dödstal per hundra tusen invånare hämtad från Johns Hopkins, och data på överdödlighet från OurworldIndata (Oxford, 2020; The Economist, 2019; Johns Hopkins, 2020; & OurWorldInData, 2020).

Potentiella problem med denna data är hur pass representativt det är möjligt att påstå att opinionsmätningar är, utifrån att det är ett axplock¹⁰ av respektive lands befolkning som besvarar undersökningarna. Likaså är det möjligt att fundera kring huruvida olika formulerade frågor kan fånga upp samma fenomen, eller om det riskerar att bli någon skillnad beroende på hur frågan är ställd. Möjligen hade ett bättre alternativ enbart gällande data, och mot bakgrund

¹⁰ Åtminstone Gallup Internationals opinionsmätningar på förtroende uppmäter i dagsläget cirka 25 000 respondenter.

av den tidigare introducerade idén om ansvarsutkrävande därför varit att istället använda valresultat från nationella val som genomförts i direkt anslutning till coronakrisen, vilket skulle kunna inkluderas för en kommande studie. Med hänsyn till frågorna som ämnas besvaras liksom till att pandemin ännu är fortgående får det dock ändå konstateras att valet av ovanstående, och tillgängliga data i dagsläget är den bästa lösningen.

Det får slutligen antas, så långt det är möjligt att frågor som är formulerade *“Om du tänker på hur Corona viruset (covid-19) hanterats så här långt i Sverige. Vilket förtroende har du för följande institutioner och myndigheter vad gäller deras hantering av viruset i Sverige?”* och *“Are you satisfied (to this day) with the measures put in place to fight the covid-19 pandemic by the following?”* (Wapor, 2020) syftar till att ta reda på samma sak, det vill säga förtroendet för politiska institutioner och specifikt regeringen. Det bör även nämnas att olika opinionsmätningar i olika länder trots allt verkar följa samma mönster i fråga om formuleringen av frågor, då exempelvis frågan *“How strongly do you agree or disagree with the following statements? - I think the government is handling the coronavirus well”* ställs i flertalet undersökningar, bland annat av Gallup International, hämtade från Wapor (2020).

4.2 Analyismetod

För att besvara studiens frågor kommer, som nämnt, en statistisk analys att användas vilket enligt Esaiasson et al. (2017) är ett bra alternativ vid ett relativt stort antal analysenheter och för att nå tydlighet i resultaten. Mer specifikt kommer det statistiska verktyget Stata att användas för att genomföra multipla analyser och för framtagandet av spridningsdiagram, samt korrelationsgrafer som ska visa på resultatens eventuella statistiska signifikans. Förhoppningen är att metoden tydligt kan visa var länderna står i fråga om förtroende för regeringar och myndigheter, i relation till respektive lands dödstal per hundra tusen invånare. Likaså bör det bli tydligt huruvida Sverige följer eller avviker från de andra ländernas generella mönster. Det bör därefter vara möjligt att dra slutsatser kring huruvida det förekommer en rally effect på ländernas förtroende för regeringen, samt om någon av de två möjliga konsekvensutfallen för regeringarnas rykte påvisas.

Utifrån den tidigare forskningen kan vi på förhand konstatera att någon typ av samband eller korrelation existerar mellan ett lands krishantering och förtroendet för den styrande makten. Vi kan därav tänka oss att detsamma bör gälla under coronakrisen. För denna beskrivande och utforskande studie är det dock inte intressant att förklara varför ett sådant samband eventuellt existerar, men är någonting att ha i åtanke vid analysen av de kommande resultaten, när hypotesernas riktighet diskuteras.

4.3 Operationalisering ¹¹

Härnäst följer en teoretisk definition av de två centrala begreppen krishantering och förtroende som kommer att stå i fokus för studien. För att definiera begreppet krishantering bör det först förklaras vad en krissituation innebär. Detta definieras relativt uteslutande som en eller flera händelser med stora och oftast svåra konsekvenser, som riskerar att underminera den styrande maktens legitimitet och som utmanar beslutsfattare att besvara situationen med åtgärder under hot, osäkerhet och brådska. Detta möjliggör i sin tur en definition av krishantering som ett reaktivt svar på en krissituation, men även som en proaktiv disciplin som innefattar förebyggandet och förberedelsen inför en kris, den direkta hanteringen av krisen, samt återhämtning från densamma (Se exempelvis Hart, 1993; & Jacques, 2007).

Upplevd krishantering och faktisk krishantering åtskiljs genom att hanteringen operationaliseras som dödstal per hundrausen invånare. Detta bör utgöra ett objektiva mått på fenomenet och är inspirerat av Oksanen et als. (2020) studie på förtroende under coronakrisen, där dessa undersökt förtroendet i relation till medborgares vilja att efterfölja restriktioner, och utvärderar efterföljandet med hjälp av dödstal. Möjligen skulle operationaliseringen kunna ses som en konsekvens av regeringens krishantering, snarare än krishantering per se, men bör ändå kunna ses som en mätbar effekt av hanteringen. I första hand operationaliseras krishanteringen på detta sätt, men kommer även att operationaliseras som överdödlighet, det vill säga hur många som avlidit under en viss period, jämfört med vid samma period tidigare år, då detta kan utgöra ett mått på coronavirusets faktiska dödlighet (Wikén, 2020). Detta då datan på överdödlighet inte enbart innefattar rapporterade dödsfall till omedelbar följd av viruset, men även tar i beaktning alla andra dödsfall som skett under pandemin¹².

För att även definiera begreppet förtroende bör det först göras en distinkt skillnad mellan så kallad mellanmänsklig tillit och institutionellt förtroende, då det förstnämnda syftar till förtroendet för andra människor, och det andra istället fokuserar på förtroendet för politiska institutioner och aktörer. För denna studie kommer fokus att ligga på det institutionella förtroendet, och specifikt på förtroendet för regeringar och myndigheter. I relation till krishantering och information, och i linje med många tidigare forskare definieras förtroende av Bakker et al. (2018) som en multidimensionell konstruktion bestående av egenskaper såsom ärlighet, expertis och omtanke. Idén om ett multidimensionellt förtroende återfinns bland annat hos Miller (1974) som istället definierar förtroende som en utvärdering av medborgarnas tycke för regeringen och som menar att skalan går mellan högt förtroende och lågt förtroende, eller cynism. Han anser att det institutionella förtroendet reflekterar medborgarnas grundläggande politiska läggning, och djupt rotade attityder gentemot regeringen, och påpekar att även om graden av förtroende kan ändras över tid sker det inte snabbt som ett direkt gensvar på politiska problem. Detta är inte en universellt accepterad definition och går i strid med bland annat Citrin (1974) som istället fokuserar på det motsatta, att förtroende är någonting flyktigt och kortsiktigt

¹¹ Följande kapitel är till stor del hämtat från PM3 skrivet vid Göteborgs Universitet hösten 2020 (Duzmann, 2020).

¹² Detta innefattar dödsfall som inte skett på sjukhus, utan exempelvis i hemmet, på äldreboenden samt där coronaviruset inte konstaterats utgöra den slutliga dödsorsaken, men kan ha varit en bidragande faktor (Wikén, 2020).

som snarast svarar på regeringens hantering av samhällsproblem. För denna studie utgår jag från Citrins definition med tanke på dess relation till idén om ett rationellt gensvar där förtroendet just baseras på regeringens utförande av sina uppdrag, och då denna förekommer vara mest kompatibel med den aktuella frågeställningen. Förtroendet kommer att operationaliseras med hjälp av relevanta frågor i Wapor:s opinionsmätningar under coronakrisen, vilka bör kunna fånga upp medborgarnas aktuella förtroende för regeringarna och myndigheterna under den rådande situationen.

Det är möjligt att tänka sig att det kan finnas eventuella brister vad gäller denna operationalisering, bland annat utifrån att tidigare forskning konstaterat att det ofta är svårt att mäta tillit, då visserligen med fokus på mellanmänsklig tillit. För denna studie bör det dock inte vara något större problem, sett till att det ställts direkta frågor om detta i opinionsmätningarna. Operationaliseringen av krishanteringen är en effekt av regeringens hantering, och ett alternativ skulle möjligen vara att byta ut dödstal per hundra tusen invånare, till exempelvis förekomst av nedstängning. Då detta dock inte förekommit i alla länder bör dödstal och överdödlighet i nuläget trots allt vara det bästa alternativet för att mäta krishanteringen på ett objektivt sätt.

5.0 Resultat

Härnäst presenteras resultaten från analyserna, relevanta för att besvara studiens frågeställningar och som likaså kan bevisa huruvida hypoteserna får stöd eller inte¹³. Kapitlet är för tydlighetens skull uppdelat, och kommer inledningsvis att täcka förtroende för regering och krishantering utifrån variablerna “förtroende för regeringen” (trust_mean), samt “förtroende för krishanteringen” (trust_topbox) i relation till “dödstal per hundra tusen invånare” (dper100). Därefter kommer resultaten att presenteras på “förtroende för regeringen” (trust_mean), samt “förtroende för krishanteringen” (trust_topbox) i relation till “åtgärdernas strikthet” (stringency_response). Slutligen kommer det att presenteras resultat från analyser där outliern¹⁴ Belgien exkluderats, och det blir därefter möjligt att dra slutsatser om hypotesernas riktighet. För att försäkra ytterst möjliga tydlighet visar variabeln “förtroende för regeringen” (trust_mean) medborgarnas generella förtroende för regeringen under den rådande coronapandemin, medan variabeln “förtroende för krishanteringen” (trust_topbox) visar på medborgarnas förtroende för åtgärderna som vidtagits av ländernas regeringar och myndigheter för att hantera den pågående krisen.

¹³ Övriga resultat finns att tillgå i tillhörande Appendix.

¹⁴ Detta innebär ett land vars värde på x-axeln är betydligt högre än för de andra undersökta länderna.

Summary Statistics Wave 1

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max	Source
dper100	41	39.69	31.43	0.96	127.96	Johns Hopkins
excess	28	0.14	0.22	-0.11	0.97	OurWorldInData
trust mean	26	5.15	1.28	2.60	7.60	Eurofund
trust topbox	41	0.63	0.18	0.19	0.91	Wapor
trust toptopbox	31	0.18	0.11	0.03	0.36	Wapor
stringency response	39	73.94	11.56	43.52	92.59	Oxford University
level democracy	41	7.75	1.03	4.86	9.39	The Economist

Figur 1. Summeringstabell för samliga variabler under våg 1 på antal observationer, medelvärde, standardavvikelse, minsta värde, största värde samt varifrån data för respektive variabel är hämtad¹⁵.

Summary Statistics Wave 2

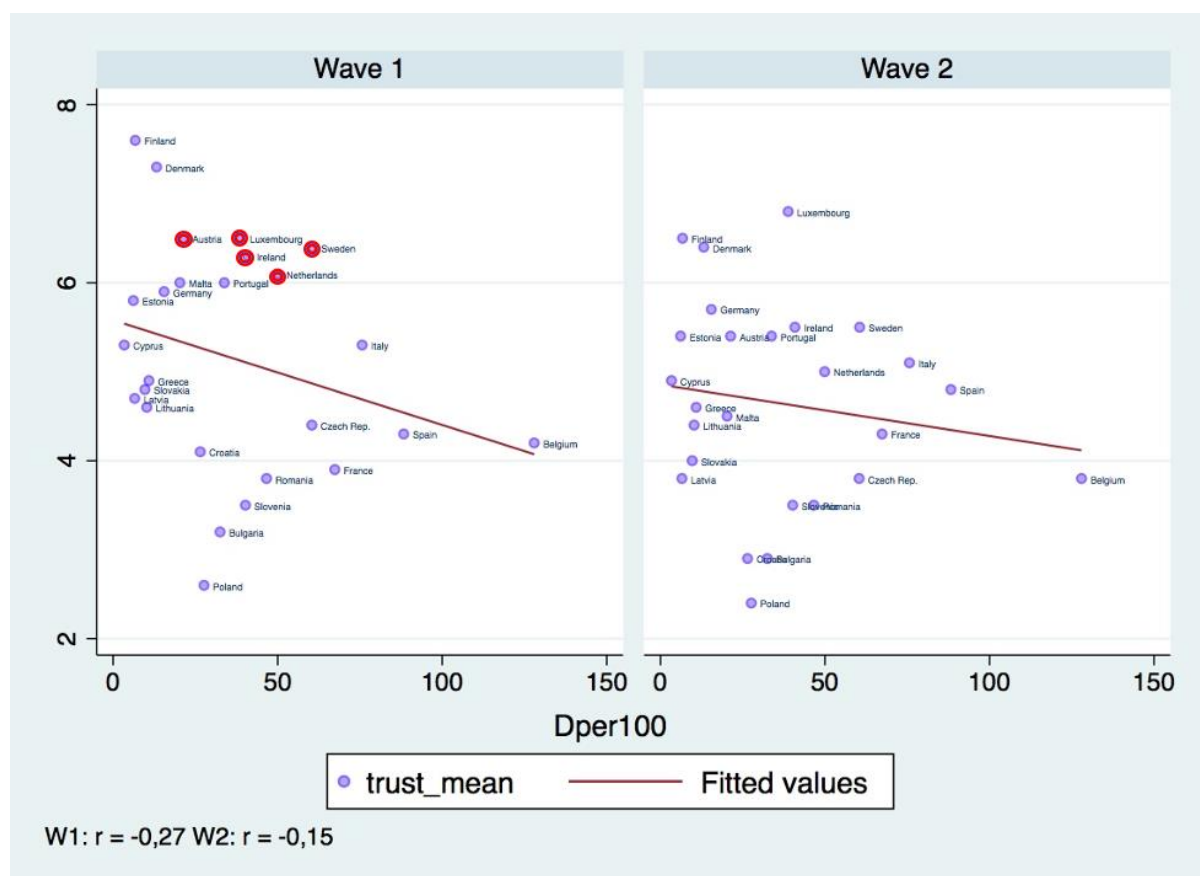
Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max	Source
dper100	27	35.95	29.48	3.36	127.96	Johns Hopkins
excess	21	0.12	0.13	-0.01	0.54	OurWorldInData
trust mean	26	4.65	1.14	2.40	6.80	Eurofund
trust topbox	27	0.52	0.15	0.30	0.75	Wapor
trust toptopbox	27	0.10	0.07	0.03	0.26	Wapor
stringency response	26	46.40	10.58	25.93	64.35	Oxford University
level democracy	27	7.99	0.88	6.49	9.39	The Economist

Figur 2. Summeringstabell för samliga variabler under våg 2 på antal observationer, medelvärde, standardavvikelse, minsta värde, största värde samt varifrån data för respektive variabel är hämtad.

¹⁵ Data på trust_topbox och trust_toptopbox är även hämtad från tre Eurobarometermätningar 2020 (Eurobarometern, 2020a; 2020b; 2020c).

5.1 Förtroende för regering och krishantering, en initial rally effect

Nedan följer en presentation av resultaten från analyser på förtroendet för regeringarna och myndigheterna i relation till dödstal per hundra tusen invånare.

Figur 3. Spridningsdiagram på förtroende för regeringen ($trust_mean$)¹⁶ och dödstal per hundra tusen invånare ($dper100$): Statistisk signifikans påvisas genom $***p < 0.01$, $**p < 0.05$ eller $* < 0.1$.

Analysen visar att det förekommer en negativ tendens mellan graden av förtroende för regeringen och dödstal per hundra tusen invånare. Tendensen är inte statistiskt signifikant, vilket innebär att resultaten bör tolkas med försiktighet, men regressionslinjen pekar på att det förväntade utfallet är negativt, det vill säga att ju fler dödstal per hundra tusen, desto lägre förtroende för den nationella regeringen, vilket är det förväntade utfallet vid krissituationer. Detta verkar gälla både för våg 1, det vill säga perioden mars-juni, och för våg 2, juli-november 2020. Det vi dock kan konstatera, trots den statistiska insignifikansen, är att länderna inte tenderar att följa regressionslinjen i någon av vågorna, men att det är möjligt att dela in länderna i två olika grupper. I våg 1 är gruppen som placerar sig över regressionslinjen gruppen som tydligast verkar uppleva en rally effect i fråga om förtroende, och därav påvisar ett högre förtroende för regeringen än förväntat av regressionslinjen. Några av dessa länder är Sverige, Nederländerna, Irland, Österrike och Luxemburg, vilka är rödmarkerade i grafen. Gruppen som istället placerar sig under regressionslinjen verkar snarast bestraffa sin regering mer än vad som

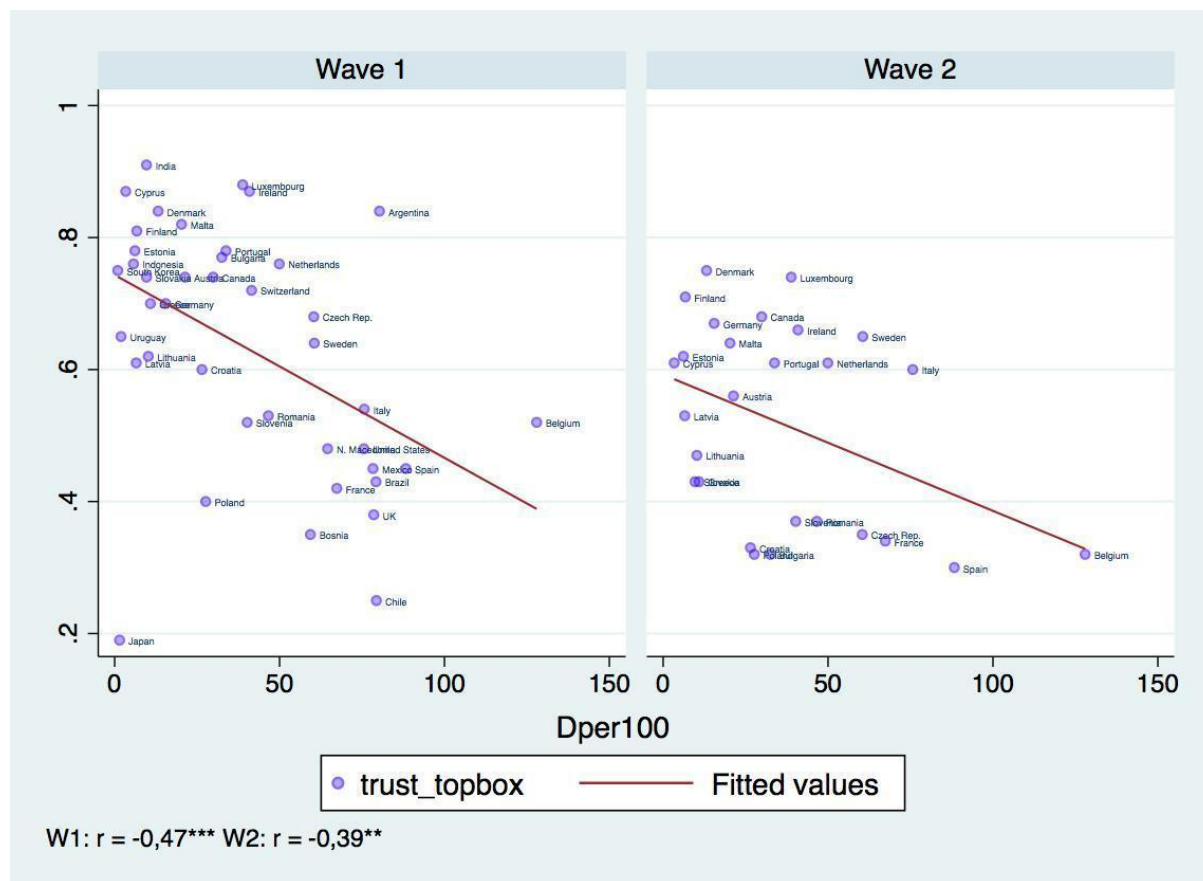
¹⁶ Frågan som ställdes lød "Please tell me how much you personally trust each of the following institutions? (National government, European Union). Trust is measured on a scale of 1 to 10, where 1 means that you do not trust at all, and 10 means that you trust completely." (Eurofund, 2020).

förväntas av dem, och uppvisar därav ett betydligt lägre förtroende än väntat. Några av dessa länder är Polen, Bulgarien, Slovenien, Rumänien och Frankrike. De få länder som tydligast och närmast följer den förväntade responsen är Cypern, Estland, Tjeckien, Spanien och Belgien. Utifrån denna graf över våg 1 är det möjligt att dra slutsatser om att ingen av grupperna tenderar följa det förväntade utfallet, utan antingen upplever högre eller lägre förtroende än väntat.

Sett till båda vågor blir det tydligt att studiens hypotes, *ju mer akut krisen är, desto högre förtroende för regeringar och myndigheter* enligt regressionslinjen inte stämmer. Däremot är det möjligt att trots linjens förväntade utfall identifiera en rally effect på en del länders förtroende när krisen är ny, och därmed akut i våg 1, men istället en trolig övergång till utvärdering av krishanteringen i våg 2. Detta syns på den relativt stora nedgången i förtroende bland länderna i den övre gruppen, utom möjligen Luxemburg som istället upplever högre förtroende. Förtroendet under coronakrisen verkar därmed åtminstone något, följa mönstret för exogena kriser sett just till förekomsten av en trolig rally effect i den initiala fasen av pandemin.

I båda vågorna är det slutligen tydligt att Belgien är en så kallad outlier som inte följer det generella mönstret. Detsamma kan dock inte sägas för Sverige. Landet ligger varken högst eller lägst av analysenheterna, men rör sig snarare mer i den övre mitten. Det verkar i stort sett som att Sverige tenderar att följa de övriga länderna i den övre gruppen, då landets befolkning påvisar ett högre förtroende än väntat i våg 1, men minskar en del i våg 2, vilket är mönstret för övriga länder i gruppen.

Härnäst följer en genomgång av resultaten från analyser på förtroende för myndigheternas krishantering i relation till dödstal per hundratusen invånare.

Figur 4. Spridningsdiagram för förtroende för landets krishantering (*trust_topbox*) och dödstal per hundratusen (*dper100*)¹⁷. Statistisk signifikans påvisas genom *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$ eller * $p < 0.1$. *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Även här går att urskilja en negativ korrelation mellan förtroendet för krishanteringen och dödstal per hundratusen invånare, med den största skillnaden att regressionslinjen, det vill säga det förväntade utfallet, inte planar ut fullt lika mycket i våg 2 här som det gjorde i grafen ovan. Till skillnad från den föregående grafens statistiska insignifikans förefaller dock detta resultat istället vara statistiskt signifikant (** $p < 0.01$ för våg 1, och ** $p < 0.05$).

Regressionslinjen visar att det förväntade utfallet är att ju högre dödstal, desto lägre förtroende för krishanteringen. Som tidigare nämnts bör det tas i beaktande att det mycket väl är troligt att respondenten reflekterat över landets krishantering överlag när den bedömt regeringens krishantering, och därav utgör grafen ett bättre mått på förtroendet för landets och myndigheternas krishantering och inte enbart regeringens, medan grafen ovan bättre mäter förtroendet enbart för regeringen.

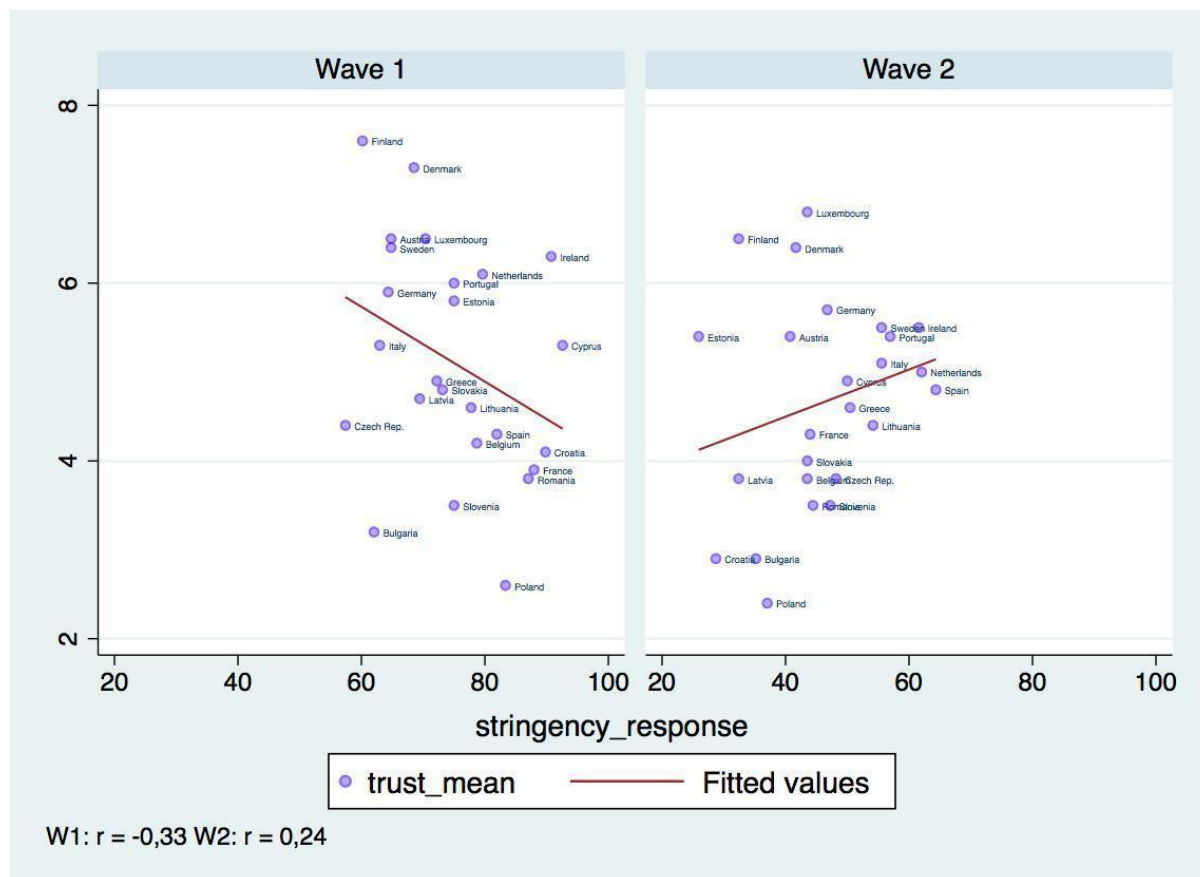
¹⁷ Ett urval av frågorna var: “How satisfied or not are you with the measures your government has taken so far against the coronavirus pandemic?” (Eurobarometern, 2020a, 2020b, 2020c), och “Are you satisfied (to this day) with the measures put in place to fight the covid-19 pandemic by the following?” (Wapor, 2020).

Samma sak går att konstatera för denna graf som i föregående, nämligen att en grupp länder ligger långt över vad som förväntas av dem i fråga om förtroende för hanteringen i våg 1 och därav tros uppleva en initial rally effect. Likaså placerar sig en grupp långt under det som förväntas, och dessa tros istället straffa sin regering eller landet mer än förväntat. Ingen av grupperna upplever med andra ord en majoritet av förväntad respons, men det finns några länder som håller sig relativt nära regressionslinjen, och en del som faktiskt placerar sig direkt på denna. Specifikt fyra länder kan konstateras följa det förväntade utfallet och dessa är Sydkorea, Tyskland och Italien, samt Grekland som nästintill placerar sig direkt på linjen. De två länder som sticker ut mest i våg 1 är Indien som verkar uppleva högst förtroende för krishanteringen av alla undersökta länder, och Japan som tvärtom upplever minst förtroende av alla. Detta är särskilt intressant utifrån att dessa länder samtidigt har betydligt lägre dödstal per hundra tusen invånare än de flesta andra analysenheter. För våg 2 kan en allmän och generell tendens till minskat förtroende urskiljas i de flesta länder, dock är det förväntade utfallet inte fullt lika brant nu som för våg 1. Däremot är det jämfört med våg 1, inget land som placerar sig direkt på regressionslinjen. Länderna som ligger närmast är Österrike och Belgien, och möjligen beror detta på att färre länder undersöktes här än för våg 1.

Enbart sett till regressionslinjen och det förväntade utfallet, bör det inte förekomma en rally round' the flag effect. Det blir dock tydligt att detta inte stämmer sett till det faktiska utfallet, där det alltså verkar förekomma en trolig rally effect i den initiala fasen av coronapandemin för bland annat Nederländerna, Argentina och Irland, men som stabiliseras någorlunda i den andra vågen. Länder som däremot inte verkar uppleva en rally effect är bland annat Storbritannien, Spanien och Brasilien. Sverige är ett land som tenderar vara relativt stabilt i förtroendet för landets och myndigheternas krishantering, både i våg 1 och 2 och därav kan landet inte tillskrivas lika mycket av en rally effect som gällde i grafen ovan på förtroende för regeringen, men fortfarande verkar detta förekomma någorlunda för våg 1. Ett land, som är tydligare än Sverige i denna graf är Argentina i våg 1, då detta är ett land som ligger långt över vad som är förväntat i fråga om förtroende för krishanteringen i relation till landets höga dödstal.

5.2 Åtgärdernas strikthet och förtroende för regeringen, konsekvenser för ryktet

Nedan presenteras resultaten för analyser på förtroende för regeringen och för krishanteringen i relation till respektive lands nivå av strikthet i åtgärderna som vidtagits.

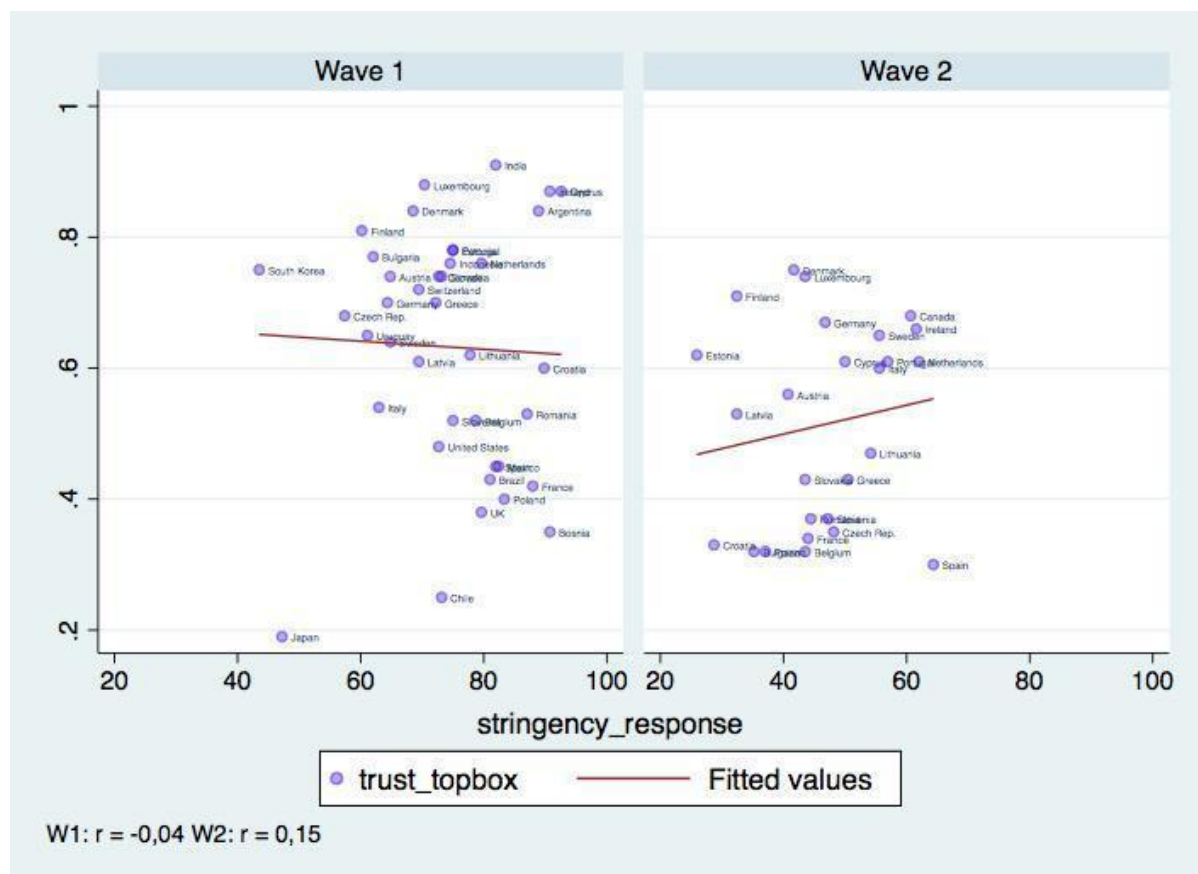

Figur 5. Spridningsdiagram på förtroende för regeringen (*trust_mean*) i relation till åtgärdernas strikthet (*stringency_response*). Statistisk signifikans påvisas genom $***p < 0.01$, $**p < 0.05$ eller $* < 0.1$.

Det förekommer en negativ tendens för våg 1 vilken innebär ett förväntat utfall i form av ju striktare åtgärder, desto lägre förtroende för regeringen, liksom överensstämmer med studiens andra hypotes. Tendensen är dock statistiskt insignifikant och därav tolkas resultaten med försiktighet. Länderna som placerar sig under regressionslinjen och därmed under det förväntade utfallet, exempelvis Italien, Grekland och Spanien, verkar straffa regeringen mer än väntat. Möjligen beror denna tendens på att befolkningen inte ännu hunnit greppa allvaret i den rådande, och vid tillfället, mycket nya situationen och därav straffas regeringen som anses överdriva sin respons och sina åtgärder, utifrån idén presenterad i litteraturöversikten av Charron et al. (2020).

Länderna som istället placerar sig över regressionslinjen, exempelvis Sverige, Irland och Nederländerna, påvisar ett högre förtroende för den nationella regeringen än förväntat utifrån nivån av strikthet som ländernas restriktioner uppmäter. Detta skulle kunna översättas till att länderna litar mer på sin regering än vad denna förtjänar utifrån åtgärderna som införts, och beror möjligen på en djupt rotad och svårubbad nivå av medborgarförtroende för regeringen.

För våg 2 framstår det snarare som att mönstret är det motsatta, med en positiv tendens, det vill säga att ju striktare åtgärder, desto högre förtroende, liksom förväntat av den tredje hypotesen. Möjligen beror detta på att befolkningen nu har högre förväntningar på regeringarnas hantering av krissituationen, och kan vara ett resultat av att befolkningen är mer medveten om hur allvarlig coronapandemin och dess effekter är. Därav tenderar de att belöna regeringar som sköter krisen väl men istället straffa regeringar som inte anses göra tillräckligt för att hantera situationen, vilket verkar vara fallet i Grekland, Litauen och Frankrike.

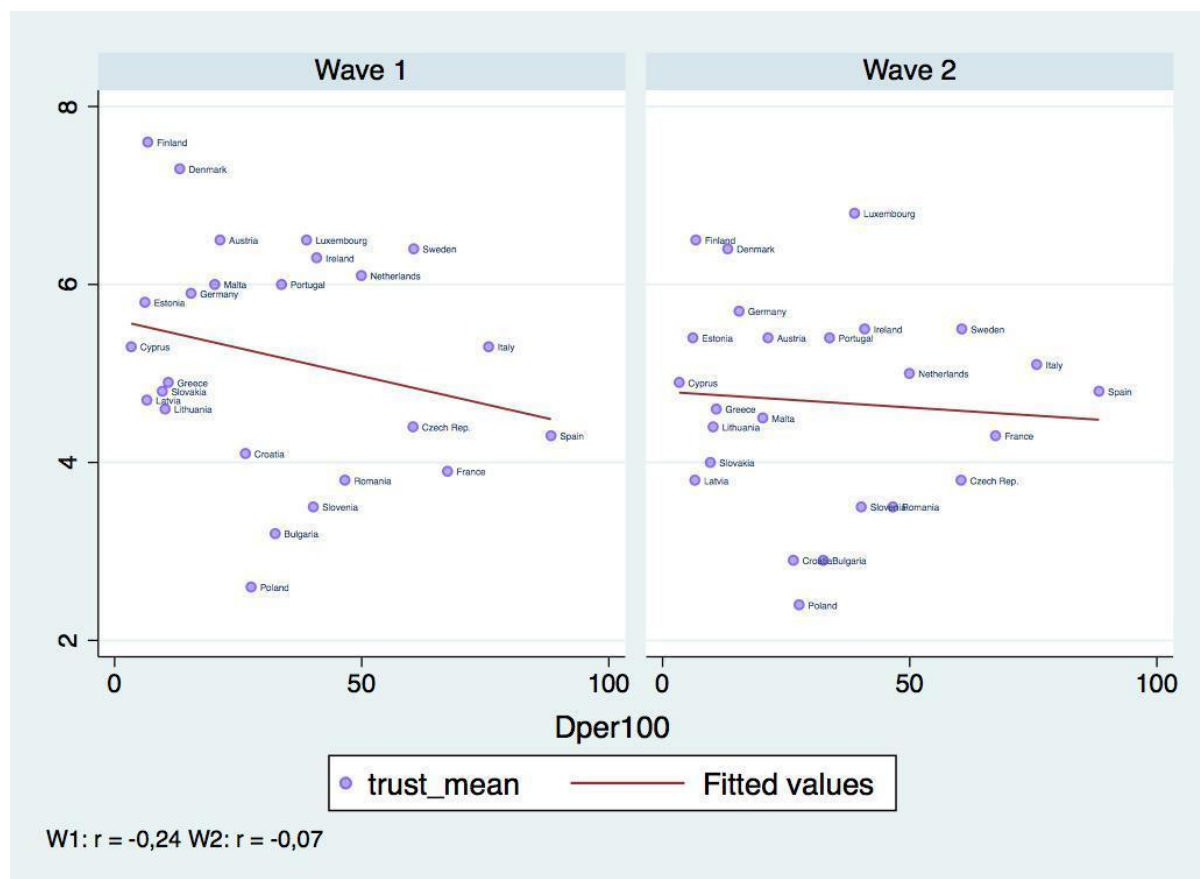

Figur 6. Spridningsdiagram på förtroende för krishantering (*trust_topbox*) i relation till åtgärdernas strikthet (*stringency_response*). Statistisk signifikans påvisas genom *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$ eller * $p < 0.1$.

På samma sätt som i föregående graf är det möjligt att konstatera att det förekommer en negativ tendens i våg 1 och istället en positiv tendens i våg 2. Även här tenderar resultatet bete sig likadant som i föregående graf och är inte statistiskt signifikant. Regressionslinjen i våg 1 visar igen ett förväntat utfall utifrån ju striktare åtgärder, desto lägre förtroende, dock inte lika brant som i föregående graf. För våg 2 visar denna istället ett förväntat utfall utifrån ju striktare åtgärder, desto högre förtroende vilket förefaller vara en brantare tendens, om än positiv, jämfört med för våg 1. Troligen beror denna tendens på detsamma som lyfts i föregående stycke, en känsla av att regeringen överdriver i våg 1 och istället högre förväntningar på krishantering i våg 2.

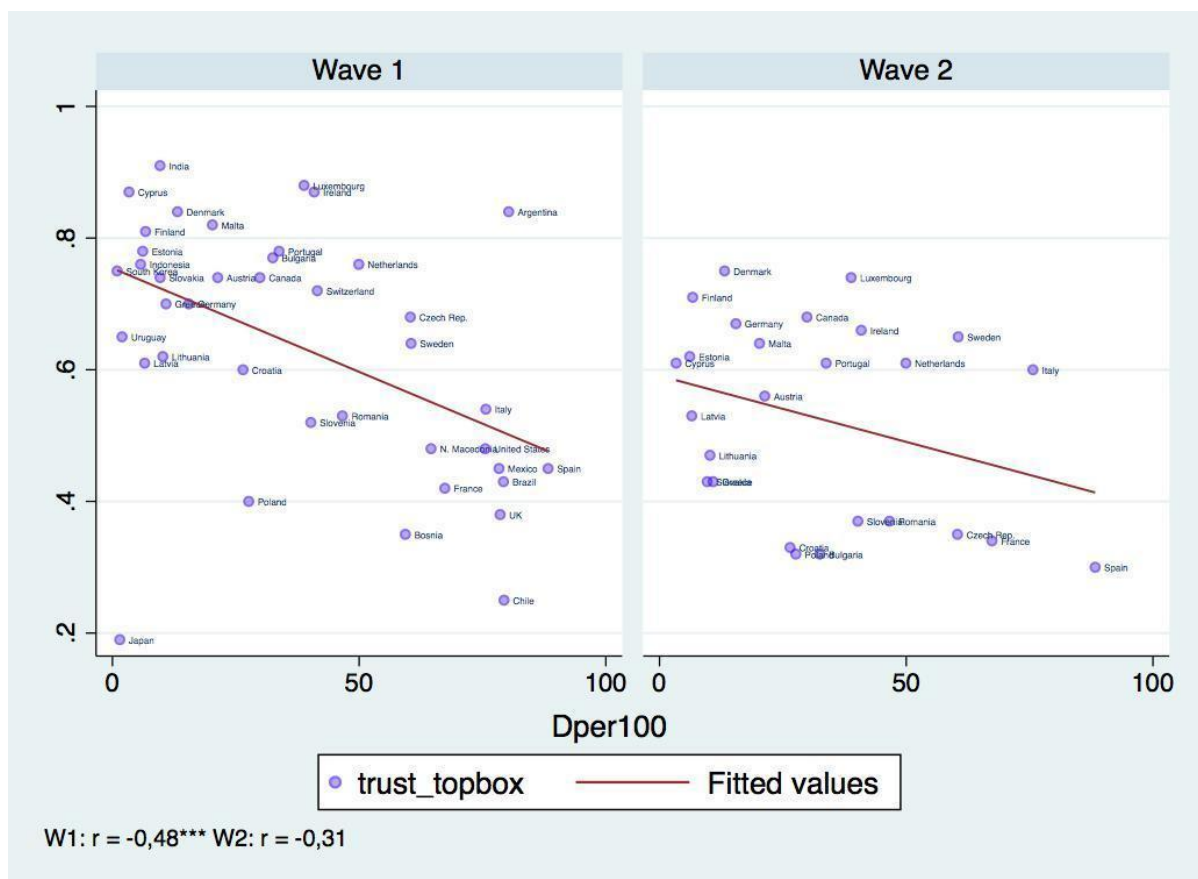
5.3 Resultat utan outliern Belgien

Nedan följer en presentation av analyser på förtroende för regeringen och för krishanteringens utan outliern Belgien, för att konstatera huruvida Belgiens frånvaro gör någon skillnad för resultaten.

Figur 7. Spridningsdiagram på förtroendet för regering i relation till dödstal per hundra tusen, med belgium exkluderat från analysen. Statistisk signifikans påvisas genom $***p < 0.01$, $**p < 0.05$ eller $* < 0.1$.

Utifrån de föregående graferna på förtroende för regeringen och krishanteringens är det möjligt att konstatera att analysenheten Belgien är en outlier, det vill säga ett fall med betydligt högre värde på x-axeln än övriga analysenheter. Därav blir det intressant att undersöka om resultaten skiljer sig mellan grafer som inkluderar Belgien, eller istället exkluderar landet. När Belgien exkluderas verkar mönstret kvarstå men små, dock statistiskt insignifikanta, förändringar kan identifieras. Spanien ersätter Belgien som den nya outliern för båda vågorna och placerar sig längst till höger, strax nedanför regressionslinjen i våg 1, och strax över i våg 2. Det är fortfarande möjligt att urskilja två grupper, varav den ena rör sig ovanför regressionslinjen med en trolig rally effect och den andra under. Samtidigt verkar det förekomma någorlunda mer spridning på länderna nu, jämfört med när Belgien inkluderas. I våg 1 tenderar länderna vara något mer förskjutna åt höger än i den tidigare grafen och för våg 2 blir det desto tydligare att länderna är betydligt mer spridda när Belgien exkluderas. Regressionslinjen är inte lika brant och vissa länder, exempelvis Frankrike, placerar sig något närmare denna nu än i föregående graf.

Figur 8. Spridningsdiagram på förtroendet för krishanteringen i relation dödstal per hundra tusen invånare, med Belgien exkluderat från analysen. Statistisk signifikans påvisas genom $^{***}p < 0,01$, $^{**}p < 0,05$ eller $^{*}p < 0,1$.

Även här förefaller det som att grafen ter sig något annorlunda jämfört med den tidigare grafen på förtroende för krishantering med Belgien inkluderat, då denna är ytterst lite brantare i våg 1 men något mer stabil för våg 2. Resultatet förefaller dock inte vara statistiskt signifikant. Likaså är det möjligt att, på samma sätt som för figur 7, konstatera skillnader mellan graferna i form av en någorlunda förskjutning åt höger för båda vågorna och därmed en större spridning i ländernas placering för grafen exkluderandes av Belgien, jämfört med den tidigare. Liksom för grafen ovan, på förtroende för regeringen, har Spanien ersatt Belgien som outlier bland länderna, då denna ligger längst till höger något under linjen i våg 1, och långt under linjen i våg 2.

5.4 Hypotesernas riktighet

Utifrån graferna ovan är det möjligt att utläsa huruvida de olika hypoteserna för studien får stöd eller inte. Som förväntat, visar resultaten att ländernas agerande under krisituationen påverkar graden av förtroende. I graferna 3 och 4 där dödstal utgör den oberoende variabeln, associeras högre dödstal med ett minskat förtroende. Som nämnts tidigare, är det dock möjligt att identifiera en rally round' the flag effect för vissa länder i den initiala fasen av pandemin, vilket stöder den första hypotesen, *ju mer akut krisen är, desto högre förtroende för regeringar och myndigheter*. Vi kan vara mer säkra på dessa resultat när det kommer till förtroendet för krishanteringen (trust_topbox) då denna analys resultat förefaller vara statistiskt signifikant

(*** $p < 0.01$ i våg 1 och ** $p < 0.05$ i våg 2). Graferna 5 och 6 ger stöd till den andra hypotesen *ju striktare åtgärder, desto lägre förtroende för regeringar och myndigheter*, men enbart för våg 1. Den negativa tendens som går att urskilja för denna förefaller dock inte vara statistiskt signifikant. Den tredje hypotesen *ju striktare åtgärder, desto högre förtroende för regeringar och myndigheter* får även den stöd av graferna 5 och 6, dock enbart av våg 2 där den positiva tendens som går att urskilja inte heller förefaller vara statistiskt signifikant. Vad som blir intressant här är att vi kan urskilja en omvänd effekt jämfört med för våg 2, och därmed får båda hypoteserna stöd över de två vågorna. Med hänsyn till resultatens statistiska insignifikans bör dock dessa tolkas med yttersta försiktighet.

Det blir tydligt utifrån de presenterade graferna ovan att åtminstone två av tre hypoteser får stöd av resultaten, dock förefaller dessa inte vara statistiskt signifikanta men pekar snarare mot ett antal tendenser för förtroendet. Den enda variation i hypoteserna som verkar förekomma mellan våg 1 och 2 gäller för H2a och H2b i fråga om förtroende för regeringen (trust_mean) och krishantering (trust_topox) i relation till åtgärdernas strikthet (stringency_response). Fokus kommer närmast att skifta till att resonera kring huruvida dessa resultat hjälper till att besvara studiens frågeställningar.

6.0 Diskussion och slutsatser

Svaret på den övergripande frågeställningen *Hur har hanteringen av coronakrisen påverkat förtroendet för regeringar och myndigheter?* finnes i föregående kapitel och utifrån studiens hypoteser verkar det som sagt förekomma en trolig rally effect på förtroendet under coronapandemins våg 1 för en del länder, men detta förtroende sjunker i våg 2. Den negativa tendens för förtroendet som påvisas av resultatet är det som förväntas utifrån en rationell respons på regeringens agerande, det vill säga ju sämre hantering, desto lägre förtroende. Det är huvudsakligen detta förväntade utfall som hypoteser kring rally round' the flag jämförs med i tidigare forskning. Då det därav är troligt att det förväntade utfallet kommer att visa sig även vid denna krissituation har jag även intresserat mig för alla eventuella och möjliga variationer i förtroendet. Således även för länder som verkar avvika från det förväntade utfallet och därmed tros uppleva en rally effect på förtroendet, vilket visat sig vara förekommande vid tidigare exogena kriser såsom Elfte september. Förtroendet skiftar mellan länderna, och det är enbart några länder som placerar sig nära regressionslinjen och därmed det förväntade utfallet vad gäller graden av förtroende. I övrigt tenderar länderna att placera sig inom två grupper, en vars förtroende förefaller högre än förväntat, och en där förtroendet tvärtom är lägre än förväntat.

I skrivande stund fortgår pandemin, liksom diskussionerna kring ländernas hantering av krissituationen, och debatten ter sig olika i olika länder. I den svenska diskussionen blir en möjlig anledning till det sjunkande förtroendet som syns under våg 2 extra tydlig efter Coronakommissionens¹⁸ nyligen publicerade delutredning på regeringens bristfälliga åtgärder

¹⁸ Utredningen, genomförd på uppdrag av regeringen, publicerades 15 december 2020 och finns på Regeringskansliets hemsida <https://www.regeringen.se/>.

för landets äldre befolkning i våras, och efter att utlåtandena fått ett tydligt medhåll från flera av regeringens oppositionspartier. Enligt Charron et al. (2020) tenderar kritik från motståndspartier påverka medborgarna till att fokusera på utvärdering och därmed ansvarsutkrävande av den styrande makten, vilket skulle kunna förklara det sjunkande förtroendet. Något intressant är att resultaten pekar mot att förtroendet för respektive lands krishantering är betydligt mer stabilt än förtroendet för enbart regeringen. Både förtroendet för krishantering och förtroendet för regeringen upplever som sagt en trolig initial rally effect under våg 1, men under våg 2 sjunker förtroendet markant för regeringen. Förtroendet för krishantering verkar dock inte plana ut fullt lika mycket.

När det kommer till huruvida Sverige följer eller avviker från de andra ländernas generella mönster förefaller det utifrån resultaten ovan som att Sverige relativt tydligt följer mönstret för de andra länderna, på så sätt att de tillhör den grupp av länder som uppvisat ett högre förtroende än väntat för regeringen under våg 1. De placerar sig huvudsakligen ovan det förväntade utfallet i båda vågorna, när det kommer till såväl förtroendet för regeringen som för krishantering. Ett sjunkande förtroende är dock tydligt på samma sätt som för övriga länder i den övre gruppen för period 2. Som påtalat under hypoteser talas det i svenska medier om en "coronaeffekt" på förtroendet åtminstone för statsminister Stefan Löfven, med en markant höjning av förtroendet under den inledande fasen av pandemin jämfört med den senaste opinionsmätningen före coronakrisen (Lapidus, 2020). På liknande sätt verkar det förekomma en "coronaeffekt", och med andra ord en rally effect, på förtroendet för regeringen i åtminstone 12 av 27 länder, liksom på förtroendet för krishantering i åtminstone 20 av 41 länder under våg 1.

Möjligen beror det minskade förtroendet under våg 2 på en gemensam upplevd känsla av trötthet, där ländernas befolkningar tröttnat på att leva med viruset, pandemin och restriktionerna denna innebär, och därför önskar att allting ska återgå till det normala igen. Kanske skulle detta kunna förklara att förtroendet för den styrande makten sjunker när denna inför nya och fler åtgärder, när en del länder har inställningen att regeringen inte klarat av att hantera krissituationen tillräckligt bra från början, och därav fokuserar på utvärdering och ansvarsutkrävande av hanteringen och inte på vad de nya restriktionerna de facto kan hjälpa till med.

I fråga om huruvida coronakrisen följer något av de mönster som uppdragats vid forskning av tidigare krissituationer verkar det huvudsakligen som att responsen under krisen liknar den vid exogena kriser såsom terrorattentat och krig, på så sätt att en rally effect på förtroendet och därmed uppslutning kring den styrande makten verkar förekomma på samma sätt som efter Elfte september. Detta gäller åtminstone för coronakrisens påverkan på förtroendet under våg 1. Det skulle däremot kunna tänkas att förtroendet under våg 2 som verkar övergå i utvärdering av regeringen, snarare följer mönstret för förtroende under naturkatastrofer och tidigare epidemier, där det förekommit misstro mot regeringen och därmed även bestraffning av densamma. Sett till hur förtroendet ser ut i relation till åtgärdernas strikthet går det dock att konstatera att ländernas befolkning tenderar att straffa sin regering i båda vågorna, men av olika anledningar. I våg 1 för att ha överdrivit åtgärderna, och i våg 2 för att snarare inte ha gjort tillräckligt mycket. Detta kan tänkas bero på att det under våg 2, när pandemin hade varit ett

faktum i mer än ett halvårs tid, utvecklats en ökad medvetenhet hos befolkningen i fråga om situationens allvar och likaså smittspridningens utbreddhet. Möjligen beror bestraffningen även på att befolkningen blivit medveten om hur andra länder hanterat krisituationen, och därmed kan tänkas jämföra sitt eget lands hantering och konsekvenser med andras, vilket skulle följa principen om att influeras av andra länders krishantering, som påtalas av Charron et al. (2020).

Att undersöka hur förtroendet för demokratiska, coronadrabbade länders regeringar och myndigheter ser ut till följd av coronapandemin är ett försök till att nå en generell bild av förtroendet under coronakrisen, utifrån en världslig och nationell kontext. Resultaten bör därav vara, åtminstone något, generaliserbara oavsett fokus på Sverige eller något av de andra undersökta länderna. De totalt 41 analysenheterna demokratiska länder i kris bör anses vara representativa för demokratier överlag, möjligen med vissa undantag. Data för analysen täcker en tidsperiod på cirka nio månader (mars-november 2020), och detta bör möjliggöra större generalisering i tid jämfört med om studien hade genomförts i den inledande fasen av pandemin och därmed inkluderat betydligt mer begränsade data. Icke desto mindre, för att söka uppnå än större generalisering vad gäller tid, bör denna eller en liknande studie genomföras även vid ett senare tillfälle utifrån faktumet att Coronakrisen är ett unikt fall att undersöka, då pandemin ännu är aktuell och pågående vid genomförandet av denna undersökning. Detta innebär att det är tänkbart att resultaten skulle kunna skilja sig något vid en senare undersökning när det finns ytterligare data att tillgå och fokus snarare ligger på efterarbete än direkt krishantering, och det vore således intressant med en senare studie för att med större säkerhet kunna bekräfta de resultat som nås här, eller för att nå nya resultat.

Vad gäller teorin om rally round' the flag och den andra nämnda idén om hur förtroendegraden styr medborgarnas ansvarsutkrävande av den styrande makten som tidigare presenterats verkar dessa utifrån resultaten vara både relevanta och kompatibla med studien, återigen sett till förekomsten av en trolig rally effect på förtroendet för den nationella regeringen och krishanteringen för en del länder under våg 1, liksom övergången till ett mer förväntat utfall i våg två, utifrån idén om en rationell respons och utvärdering.

Idén om förtroendets påverkan för medborgarnas ansvarsutkrävande vid val (Söderlund, 2008) skulle kunna inkluderas ytterligare i kommande studier, om dessa istället använder data i form av valresultat från nationella val som ägt rum i direkt anslutning till coronakrisen, exempelvis det amerikanska presidentvalet vintern 2020. Pandemin tros fortsätta i åtminstone ett år till, det vill säga till vintern 2021, lite mindre än ett år innan det kommande svenska riksdagsvalet. Med den trendande nedgång i förtroende för regeringarna som är identifierbar under våg 2 är det inte orimligt att tänka att stort fokus på ansvarsutkrävande av den nationella regeringen, som ett resultat av medborgarnas utvärdering och därmed förtroendenivå, kommer att äga rum vid nästkommande val. Med andra ord skulle det svenska riksdagsvalet 2022, liksom kommande val i de andra undersökta länderna utgöra ett ypperligt tillfälle för att utöka forskningen på området förtroendet för regeringar under coronakrisen, och mer specifikt efter coronakrisen, om pandemin vid tillfället är över.

Utifrån ovan presenterade resultat är det rimligt att ställa sig frågande till hur det kommer sig att Sverige som haft en annorlunda strategi för att hantera krissituationen jämfört med de andra analysenheterna, ändå verkar följa det generella mönstret i fråga om förtroende för regeringarna och myndigheterna. Detta är bevisligen varför vidare forskning på området krävs, och inte minst med fokus på förklarande studier med syfte att förklara varför Sverige följer det generella mönstret, snarare än avviker som annars kanske kunnat tänkas vara rimligt utifrån den "svenska strategin". Det torde vara möjligt att spekulera kring att den svenska befolkningen som haft större frihet än i andra länder, hyser relativt högt förtroende för regeringen och krishantering. Utifrån den stora friheten skulle detta möjligen kunna förväntas av befolkningens tacksamhet, å andra sidan bör det vara möjligt att tänka tvärtom.

Sett till konceptet med rationell respons, om svenskarna haft större frihet borde dödstaten och överdödligheten tyda på det och förtroendet därmed sjunka. Sverige med sina hittills 8727 dödsfall jämfört med Danmarks 1345 och Finlands 561 (Johns Hopkins, 2021¹⁹) uppvisar ett betydligt högre förtroende för regeringen än vad som förväntas. Trots sina relativt låga dödstal ligger Danmark och Finland enbart något högre än detta. Därav vore det intressant att genomföra en studie på förtroendet för regeringen och krishantering i en jämförande nordisk kontext, för att undersöka hur det kommer sig att hanteringen och därmed utfallet skiljer sig mellan dessa annars relativt lika länder. Möjligen beror denna skillnad på att Sveriges befolkning har ett djupt rotat och långsiktigt förtroende för landets regering och myndigheter, vilket utifrån dessa resultat verkar kvarstå oberoende förekomsten av en krissituation som coronapandemin. Detta skulle kanske, snarare än av en rally effect, kunna förklaras av att det handlar om en mycket motståndskraftig nivå av förtroende för regeringarna och myndigheterna som även för en pandemi verkar vara svår att påverka och rubba.

Eftersom det inom ramen för denna kandidatuppsats inte täcks in någon förklaring, men snarare spekulationer kring varför Sverige följer de andra ländernas generella mönster, är det slutligen även relevant att söka besvara just "varför" genom att senare genomföra en förklarande studie, som ett komplement till denna första beskrivande och utforskande studie. Vidare forskning får alltså fortsätta söka besvara frågor såsom "Sverige, ett generellt fall trots en avvikande coronastrategi- varför?".

¹⁹ Statistiken på dödstal är hämtad den 3 januari 2021 (Johns Hopkins, 2021).

7.0 Referenser

Aassve, A., Alfani, G., Gandolfi, F. & Le Moglie, M. (2020). Epidemics and Trust: The case of the spanish flu. *Innocenzo Gasparini Institute for Economic Research (IGIER)*.

Aksoy, C G., Eichengreen, B. & Saka, O. (2020). The political scar of epidemics. *IZA Institute of Labour Economics*.

Bakker, M H., van Bommel, M., Kerstholt, J H. & Giebels, E. (2018). The influence of accountability for the crisis and type of crisis communication on people's behavior, feelings and relationship with the government. *Public Relations review*.

Balog-Way, D H.P. & McComas, K A. (2020). COVID-19: Reflections on trust, tradeoffs, and preparedness. *Journal of Risk Research*.

Baum, M A. (2002). The constituent foundations of the rally-round-the-flag phenomenon. *International studies quarterly* 46.

Berry, M.S., Baldwin, T.E., Samsa, M.E. & Ramaprasad, A. (2008). The effect of terrorism on public confidence. An exploratory study. *Argonne National Laboratory*.

Brooks, D. (2020). America is having a Moral Convulsion. *The Atlantic*.

[Hämtad 2020.10.22]

<https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2020/10/collapsing-levels-trust-are-devastating-america/616581/>

Charron, N., Lapuente, V. & Rodriguez-Pose, A. (2020). The Sick Leviathan, Political Polarization and excess mortality for COVID-19 across european regions. *Gothenburg's University*.

Citrin, J. (1974). Comment: The political relevance of Trust in Government. *The American Political Science Review, Volume 68 Issue 3*.

Devine, D., Gaskell, J., Jennings, W. & Stoker, G., (2020). Trust and the Coronavirus Pandemic: What are the consequences of and for Trust? An early review of the literature. *Political Studies Review* 1-12.

Duzmann, M. (2020). PM3. *Göteborgs Universitet*.

Edwards, C. (2020). Rules or recommendations: Just how strict are Sweden's Coronavirus guidelines? *The Local*.

[Hämtad 2020.10.18]

<https://www.thelocal.se/20201021/rules-or-recommendations-just-how-strict-are-swedens-coronavirus-guidelines>

Eurobarometern. (2020a). Uncertainty/EU/Hope. Public Opinion in Times of Covid-19. *European Union, Brussels*.

https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/files/be-heard/eurobarometer/2020/public_opinion_in_the_eu_in_time_of_coronavirus_crisis/report/en-covid19-survey-report.pdf
[Hämtad 2020.11.07]

Eurobarometern. (2020b). Uncertainty/EU/Hope. Public Opinion in Times of Covid-19. Second round. *European Union, Brussels*.

https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/files/be-heard/eurobarometer/2020/public_opinion_in_the_eu_in_time_of_coronavirus_crisis_2/en-covid19-survey2-report.pdf
[Hämtad 2020.11.10]

Eurobarometern. (2020c). Uncertainty/EU/Hope. Public Opinion in Times of Covid-19. Third round. *European Union, Brussels*.

https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/files/be-heard/eurobarometer/2020/public_opinion_in_the_eu_in_time_of_coronavirus_crisis_3/en-covid19-survey3-report.pdf
[Hämtad 2020.11.18]

Eurofund. (2020). Living, working and Covid-19. COVID-19 series. *Publications Office of the European Union, Luxembourg*.

https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef20059en.pdf
[Hämtad: 2020.11.18]

Esaiasson, P., Gilljam, M., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.

Esaiasson, P., Sohlberg, P., Ghersetti, M. & Johansson, B. (2020). How the coronavirus crisis affects citizen trust in institutions and in unknown others: Evidence from "the swedish experiment". *University of Gothenburg Sweden*.

Flückiger, M., Ludwig, M. & Sina Önder, A. (2019). Ebola and state legitimacy. *The economic Journal*.

Folkhälsomyndigheten. (2020). Spridningen av Covid-19 är en pandemi. *FHM*.

[Hämtad 2020.10.20]
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/mars/spridningen-av-covid-19-ar-en-pandemi/>

Garcia-Mira, R., González, C G. & Barreiro Rivas, X L. (2008). The social perception of the 2006 forest fires in the northwest region of Spain: information, trust, education and participation. In applied psychology research trends. Red: Kiefer K, H. *Nova Science Publishers, Inc.*

Greer, S. L., King, E J., Massard da Fonseca, E. & Peralta-Santos, A (2020). The comparative politics of COVID-19: The need to understand government responses. *Global Public Health. Vol 15, No 9.*

Gross, K., Brewer, P R. & Aday, S. (2008). Confidence in Government and emotional responses to terrorism after September 11, 2001. *American Politics research.*

Haddad, P. (2020). Förtroendet för Löfven och regeringen ökar under coronakrisen. *SVT.* [Hämtad 2020.09.09]
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/fortroendet-for-lofven-och-regeringen-okar-under-coronakrisen>

Hart, P 't. (1993). Symbols, rituals and power: The lost dimensions of Crisis management. *Journal of Contingencies and Crisis Management 1(1).*

Jacques, T. (2007). Issue management and crisis management: An integrated, non-linear, relational construct. *Public Relations Review 33(2).*

Johns Hopkins. (2020). Mortality Analyses. *Johns Hopkins University & Medicine.*
<https://coronavirus.jhu.edu/data/mortality>

Johns Hopkins. (2020/2021). Covid-19 Dashboard. *Johns Hopkins University & Medicine.*
<https://coronavirus.jhu.edu/map.html>

King, G., Keohane, R O. & Verba S. (1994). *Designing Social Inquiry - Scientific Inference in Qualitative Research.* Princeton University Press.

Lapidus, A. (2020). Kvinnor har förtroende för Löfven - män för Åkesson. *Expressen.* [Hämtad 2020.12.07]
<https://www.expressen.se/nyheter/kvinnor-har-fortroende-for-lofven-man-for-akesson/>

Lay, J C. (2009). Race, retrospective voting and disasters - the re-election of C Ray Nagin after hurricane Katrina. *Urban Affairs Review, volume 44(5).*

Miller, A H. (1974). Political Issues and Trust in Government. *The American Political Science Review, Volume 68 Issue. 3.*

Nicholls, K. & Picou, J. Steven (2012). The impact of hurricane Katrina on trust in government. *Social science quarterly.*

Oksanen, A., Kaakinen, M., Latikka, R., Savolainen, I., Savela, N. & Koivula, A (2020). Regulation and trust: 3 - month follow - up study on COVID-19 Mortality in 25 European countries. *JMIR Public health and surveillance* vol 2.

Sennerö, J. (2020). Förtroendet för regeringen och Folkhälsomyndigheten rasar i ny undersökning. *SVT*.
[Hämtad 2020.09.06]
<https://www.svt.se/nyheter/fortroendet-for-regeringen-och-folkhalsomyndigheten-rasar-i-ny-undersokning>

Strömbäck, J. & Nord, L. (2006). Mismanagement, mistrust and missed opportunities: a study of the 2004 tsunami and Swedish political communication. *Media, Culture & Society*.

Svensson, O. (2020). Minskat Förtroende för regering och myndigheter. *Aftonbladet*.
[Hämtad 2020.09.08]
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/VbmAIW/minskat-fortroende-for-regering-och-myndigheter>

Söderlund, P. (2008). Retrospective Voting and Electoral Volatility: A Nordic Perspective. *Nordic Political Science Association*.

Uslaner, E M. (2010). Trust and the economic crisis of 2008. *Corporate Reputation*.

van der Weerd, W., Timmermans, D RM., Beaujean, D JMA., Oudhoff, J. & van Steenberg, J E. (2011). Monitoring the level of government trust, risk perception and intention of the general public to adopt protective measures during the Influenza A (H1N1) pandemic in the Netherlands. *BMC Public Health*.

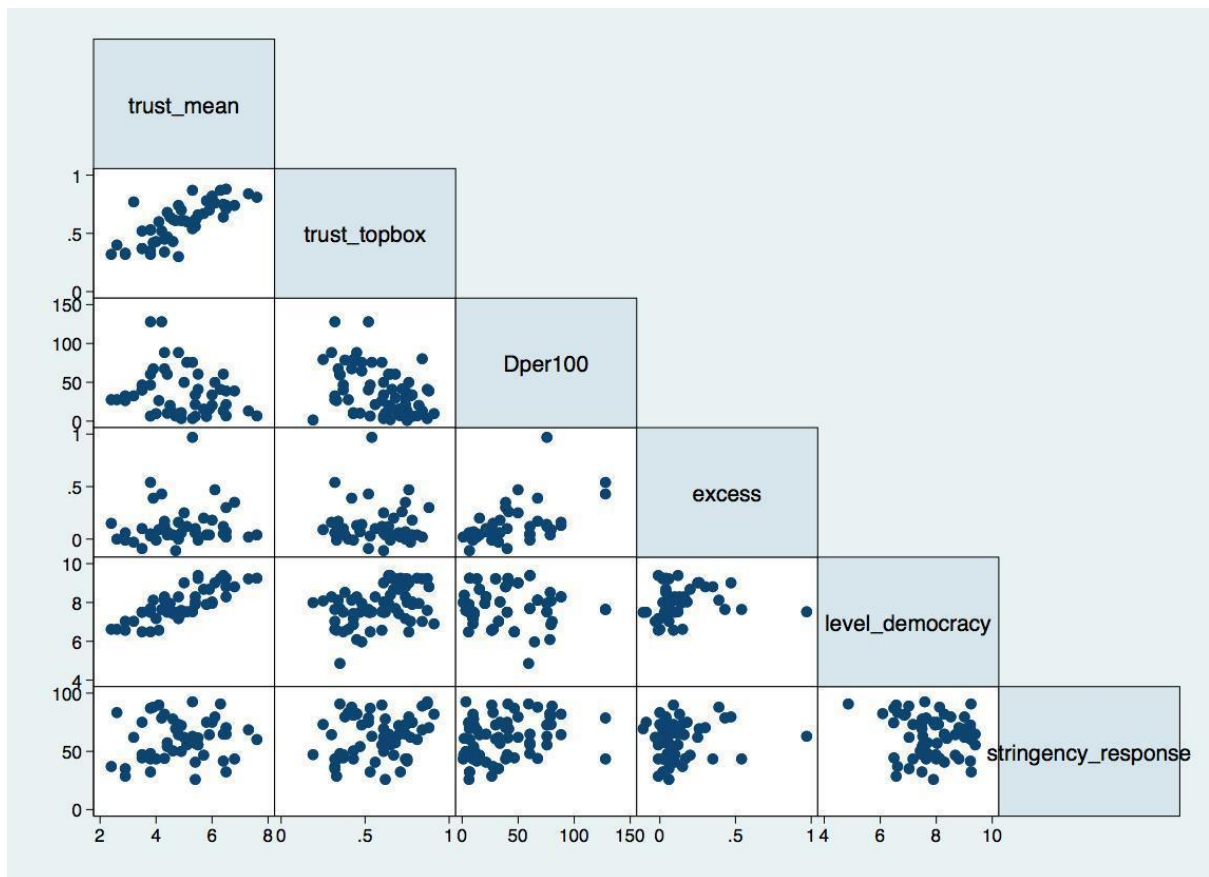
V-dem Institute. (2020). Autocratization Surges - Resistance Grows: Democracy Report 2020. *Göteborgs Universitet*.
[Hämtad 2020.10.08]
https://www.v-dem.net/media/filer_public/de/39/de39af54-0bc5-4421-89aefb20dcc53dba/democracy_report.pdf

Wallberg, P. & Larsson, L. (2020). Mass-sms ska få alla att följa råden. *Göteborgs Posten*.
[Hämtad 2020.12.10]
<https://www.gp.se/nyheter/sverige/mass-sms-ska-f%C3%A5-alla-att-f%C3%B6lja-r%C3%A5den-1.38407248>

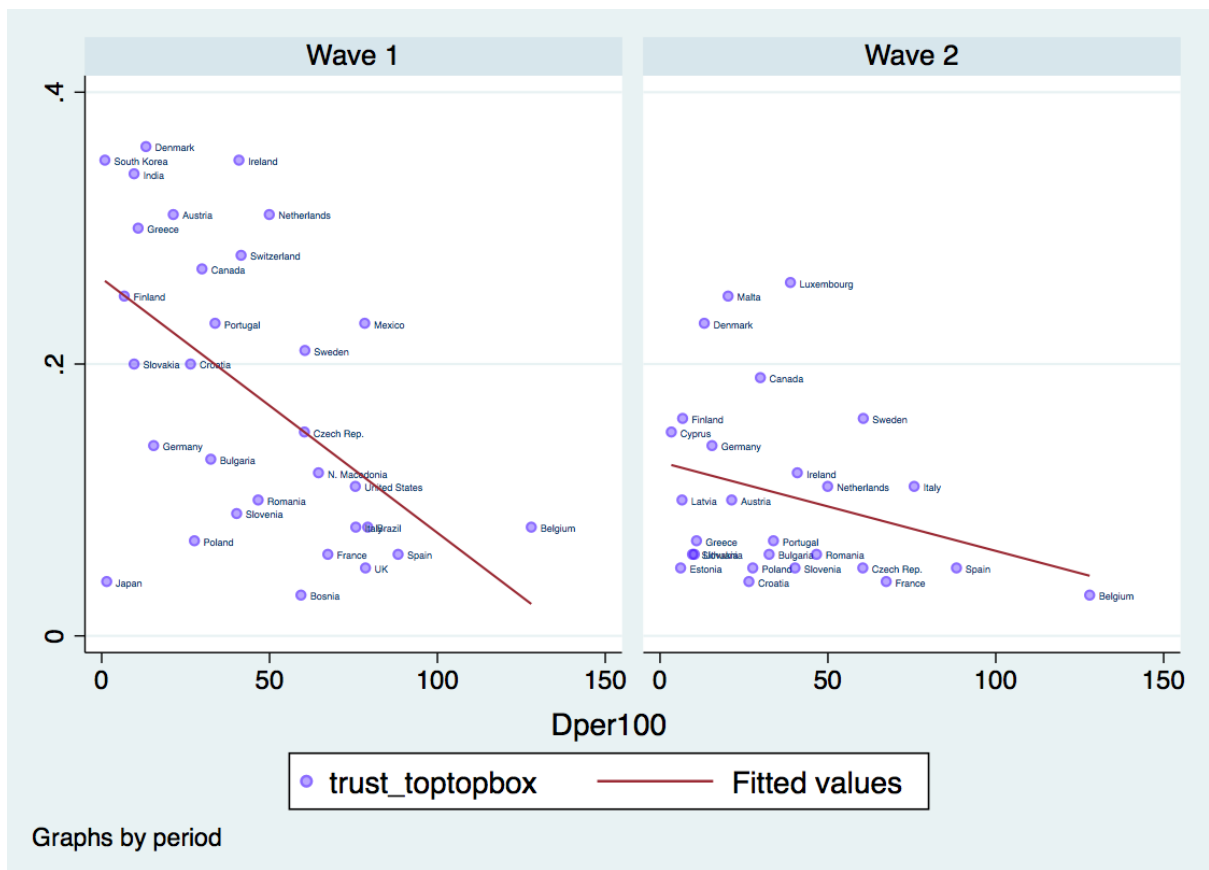
Wapor (2020). COVID-19 Public Opinion Research. *Wapor*.
[Hämtad 2020.10.08]
<https://wapor.org/resources/covid-19-public-opinion-research/>

Wikén, J. (2020). Epidemiologen: Därför är det viktigt att titta på överdödlighet. *SVT*.
[Hämtad 2020.12.08]
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/epidemiologen-darfor-ar-det-viktigt-att-titta-pa-overdodlighet>

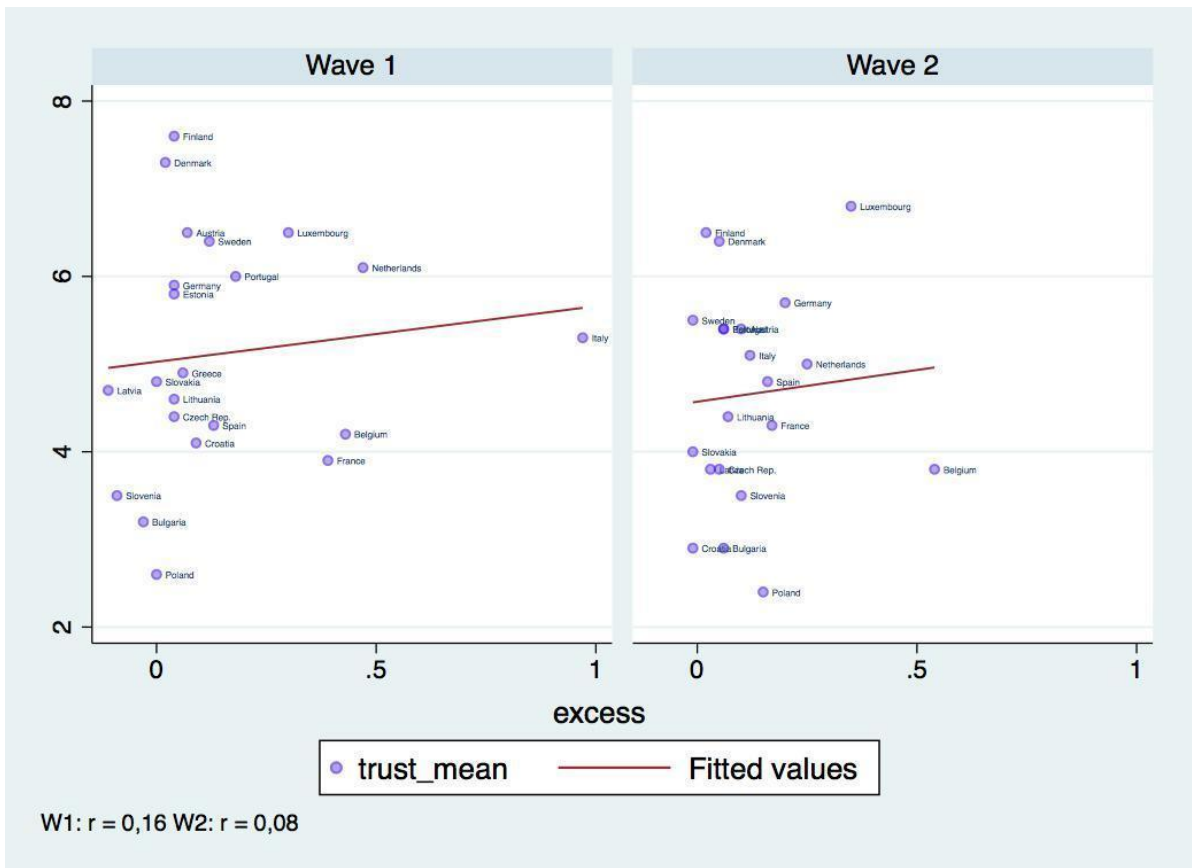
8.0 Appendix

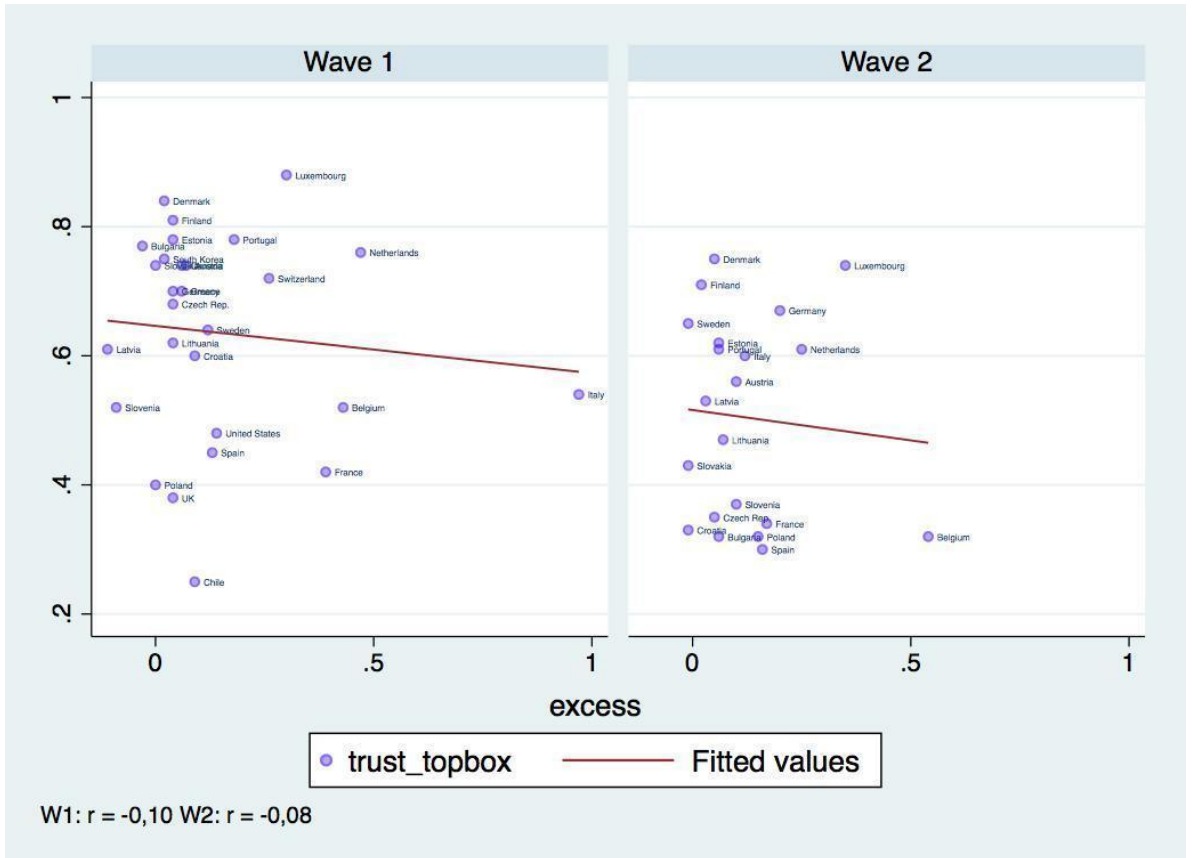
Figur a: Korrelationsgraf för samtliga variabler.

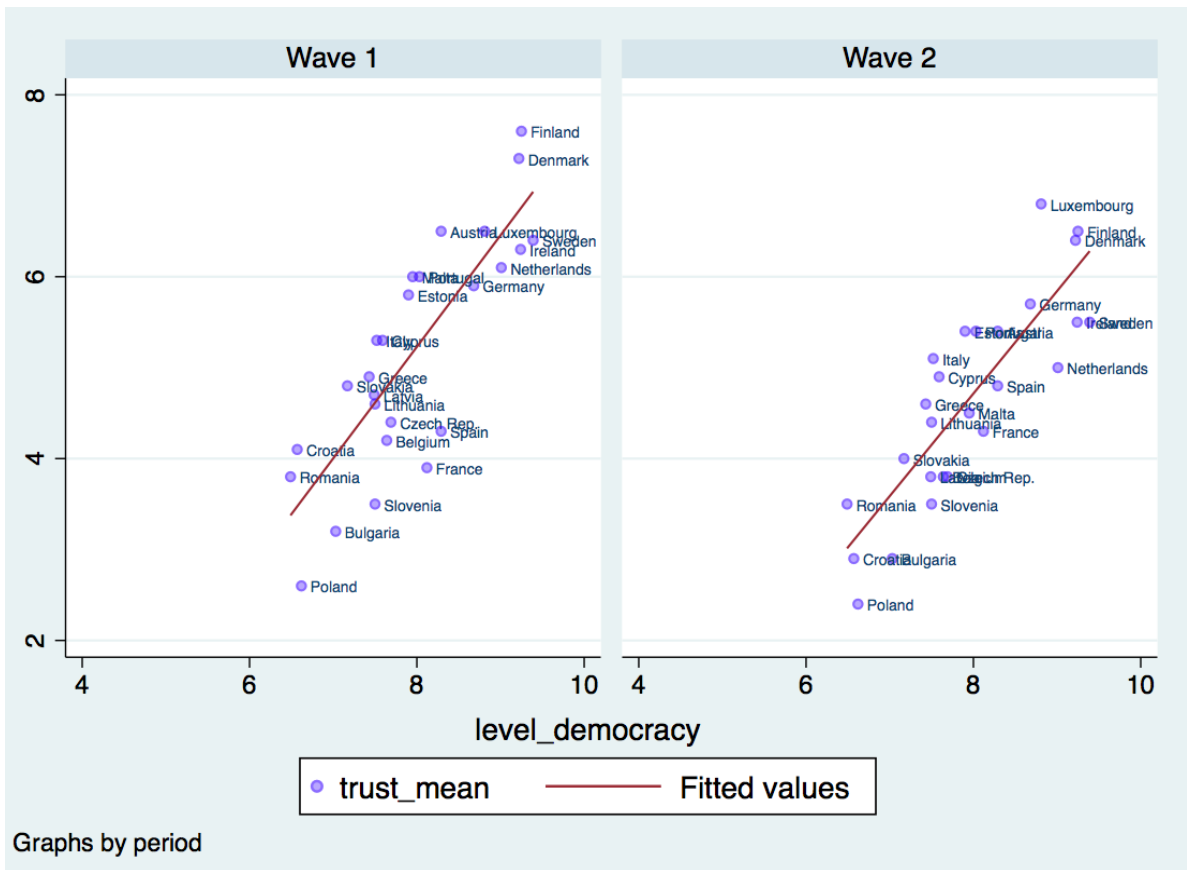
Figur b: Spridningsdiagram på ytterst förtroende för krishantering (trust_toptopbox) i relation till dödstal per hundra tusen (dper100).

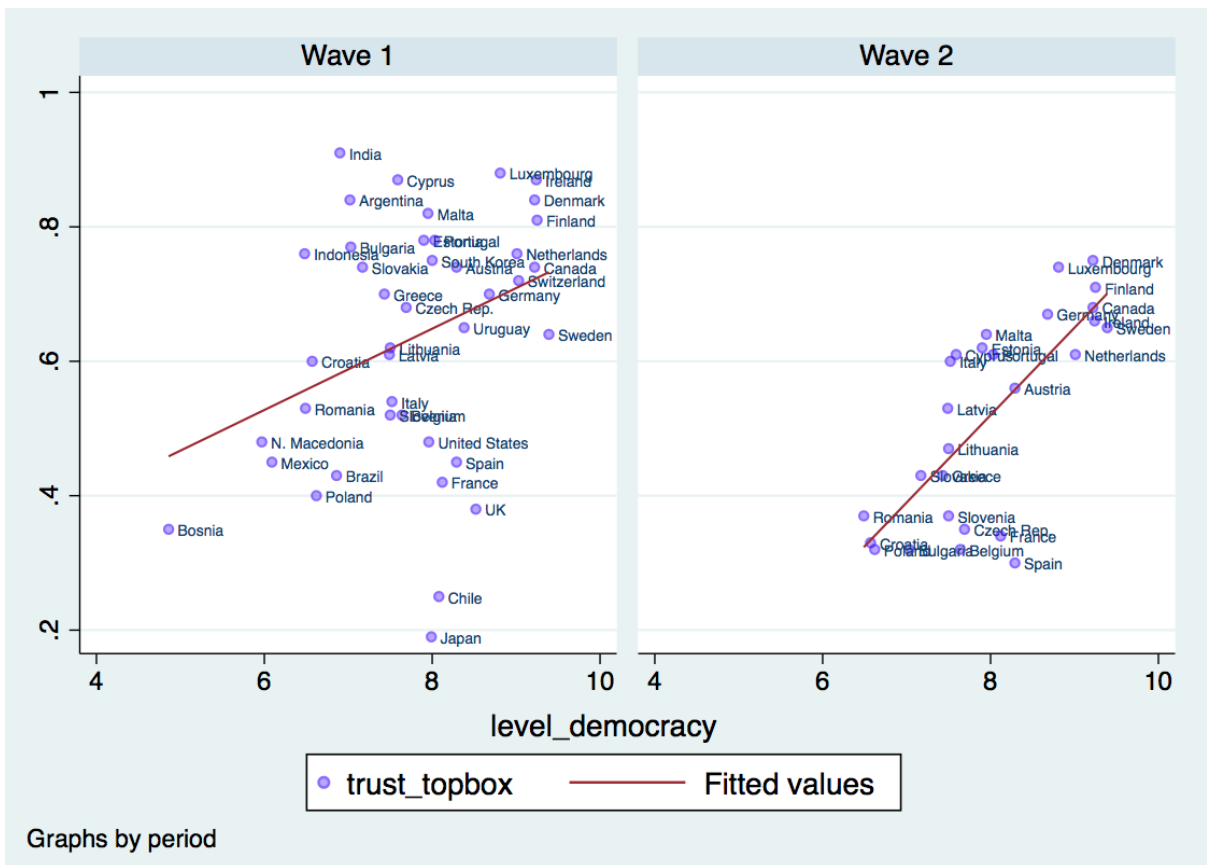
Figur c: Spridningsdiagram förtroende för regeringen (*trust_mean*) i relation till överdödlighet (*excess*).

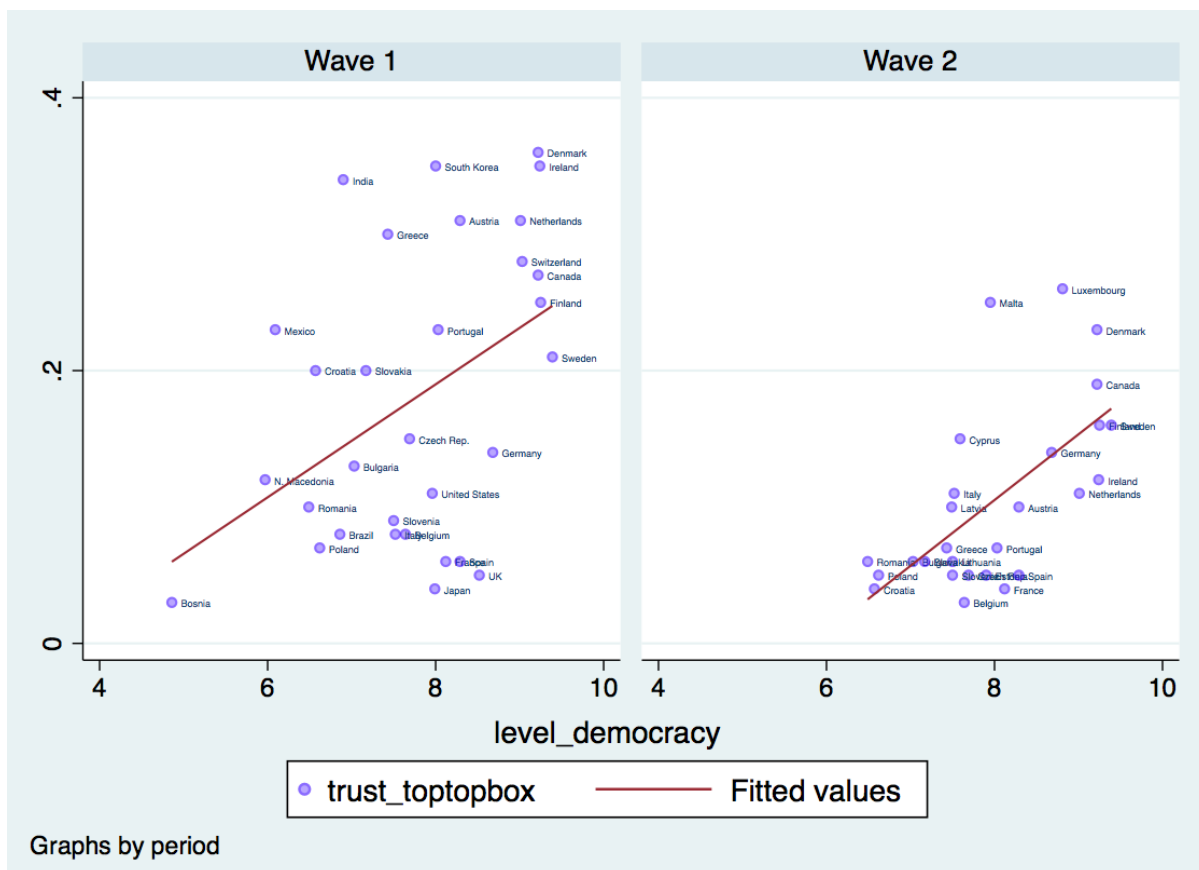
Figur d: Spridningsdiagram på förtroende för krishanteringen (*trust_topbox*) i relation till överdödlighet (*excess*).

Figur e: Spridningsdiagram på förtroendet för regeringen (*trust_mean*) i relation till demokratinivå (*level_democracy*).

Figur f: Spridningsdiagram på förtroende för krishanteringen (*trust_topbox*) i relation till demokratinivå (*level_democracy*).

Figur g: Spridningsdiagram på yttersta förtroende för krishanteringen (*trust_toptopbox*) i relation till demokratinivå (*level_democracy*).